

วิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ในก้านความสอดคล้องกับหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ปริญญานิพนธ์

ของ

นางพร พงศ์อัจฉริยกุล

20 ส.ค. 2532

เสนอกรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

167620

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะนิติศาสตร์ และคณะกรรมการสอบไล่พิจารณาปริญญาโท
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย ไสุมณี รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา และ
อาจารย์สุพจน์ ไทนวน นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้เฒ่าอาวที่กรุณาออกแบบสอบถามอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณอาจารย์สฤณีชัย
ศิริพร อาจารย์สมปอง ภูวรางกูร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำด้วยดีตลอดมา
ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลงด้วยดี

นวพร พงศ์อัจฉริยกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
✓ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
✓ขอบเขตของการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเวียน	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา	
ศึกษา	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา	16
แบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102	20
เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย	27
3 ✓วิธีดำเนินการวิจัย	34
การเลือกผู้เชี่ยวชาญ	34
การสร้างเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	38

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
	ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดมุ่งหมาย	
	ของหลักสูตร	40
	ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นตามเนื้อหาของแบบเรียน	
	ทัศนคติการศึกษา	49
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	58
	กลุ่มตัวอย่าง	58
	เครื่องมือที่ใช้	58
	การวิเคราะห์ข้อมูล	59
	✓ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	อภิปรายผล	63
	ข้อเสนอแนะ	73
	บรรณานุกรม	76
	ภาคผนวก	84
	ภาคผนวก ก.	86
	ภาคผนวก ข.	92
	ภาคผนวก ค.	104
	ภาคผนวก ง.	114
	ภาคผนวก จ.	122

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 1 เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาทัศนคติของตนเอง	41
2	มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 2 เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ	42
3	มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 3 เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปะกับ ชีวิตประจำวัน	43
4	มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพโดยปลูกฝังความรับผิดชอบ และมีวินัย ในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม	44
5	มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 5 ส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรม จากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเห็นความสำคัญในกิจกรรมรวมของ หมู่คณะ	45

6	มัธยมศึกษาและทฤษฎีระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทสรุปของหลักสูตร ข้อ 6 เพื่อให้เกิดความนิยมขึ้นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย	46
7	มัธยมศึกษาและทฤษฎีระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทสรุปของหลักสูตร ข้อ 7 เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอภิบาลหรือการประกอบอาชีพ สำหรับบุคคลและสนใจ	47
8	มัธยมศึกษาและทฤษฎีระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาบทสรุปของหลักสูตร ข้อ 8 เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์	48
9	ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็น ตามลักษณะเนื้อหาของ แบบเรียน หัตถศิลป์ศึกษา มหที่ 1 การวาดเขียน	49
10	ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็น ตามลักษณะเนื้อหาของ แบบเรียน หัตถศิลป์ศึกษา มหที่ 2 การปั้น กายและสลัก	51
11	ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็น ตามลักษณะเนื้อหาของ แบบเรียน หัตถศิลป์ศึกษา มหที่ 3 การพิมพ์ภาพ	53
12	ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็น ตามลักษณะเนื้อหาของ แบบเรียน หัตถศิลป์ศึกษา มหที่ 4 การสร้างสรรค์งานศิลปะ	54
13	ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็น ตามลักษณะเนื้อหาของ แบบเรียน หัตถศิลป์ศึกษา มหที่ 5 ศิลปะพื้นบ้าน	56

ภูมิหลัง

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยี และการรับเอาอารยธรรมจากภายนอกประเทศ แต่ระบบการจัดการศึกษาของเรา ยังไม่สามารถจะพัฒนาคนให้มีความสามารถในการรู้จักตนเอง ชีวิตร และสังคม รวมทั้งการปรับปรุงตนเองให้เข้ากันกับความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุบิน ปิ่นขยัน 2530 : 4)

การศึกษากับสังคมเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ เพราะการจัดดำเนินการเรียนการสอนเป็นผลสะท้อนมาจากสภาพปัญหาความต้องการของสังคมว่าต้องการบุคคลชนิดใด และมีคุณภาพอย่างไรที่จะมาช่วยกันเสริมสร้างสังคมให้ดีขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2525 : 1) และเป้าหมายที่สำคัญที่เราต้องการในปัจจุบัน คือ ให้ทุกคนรู้จักแก้ปัญหา เพื่อจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อการศึกษานี้ของชาติจึงต้องปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

แบบเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของหลักสูตรย่อมมีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพราะแบบเรียนเป็นสื่อที่มีความจำเป็นสำหรับครูผู้สอน อินโลว์ (Inlow, 1936 : 157 - 159) และปีเตอร์สัน (Peterson, 1964 : 1) แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแบบเรียนมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ครูบรรลุนิเทศประสพผลของการสอน ทั้งนี้เพราะแบบเรียนเป็นเครื่องช่วยให้ผู้สอนได้รู้และเข้าใจถึงขอบข่ายของเนื้อหาวิชาที่สอน ช่วยจัดระเบียบเนื้อหาวิชาและช่วยแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้สอน แบบเรียนมีบทบาทต่อการสอนมากทั้งในค่านเนื้อหาและวิธีสอน

(Hall 1955 : 341) ในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันปรากฏว่า การศึกษาในระดับชั้นมัธยมต้นยังใช้แบบเรียนมาทั้งแท่งและมีผลทำให้แนวโน้มในการเรียนของนักเรียนเน้นหนักไปในทางท่องจำและอ่านเรื่องจริงในแบบเรียน (Haiss 1950 : 122)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิธีคัดเลือกแบบเรียนเพื่อให้ได้แบบเรียนที่ดีและเหมาะสมประการหนึ่งคือ การคัดเลือกให้ตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ เนื่องจากว่าเนื้อหาในแบบเรียนมีครบตามที่หลักสูตรกำหนด แต่หลักสูตร มิได้มีเพียงเนื้อหาเท่านั้น หลักสูตรยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ด้วย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เพราะงานใด ๆ จะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถความถนัดความสนใจของตนเอง ให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ให้มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมทุกชนิต ให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง ให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ ให้มีความรู้และทักษะ ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย และส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษยชาติ

ตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้แบ่งกลุ่มวิชาโดยยึดลักษณะของเนื้อหาวิชาออกเป็นกลุ่มวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ และกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาจัดไว้ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้เป็นการให้การศึกษาคือจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นได้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาโดยมุ่งเน้นการสร้างแบบพฤติกรรมให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม มีสุนทรียะ และอุปนิสัยที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 10)

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาตอบสนองความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิชาศิลปศึกษาค้างนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง สำนววจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ ให้เห็นคุณค่าของศิลปะกับ

ชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการแสดงออก เกิดการนิยมนิยมขึ้น
อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นพื้นฐานไปสู่งานอนุรักษ์หรือการประกอบอาชีพ
และเพื่อให้เกิดการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 124)

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวข้องกับการสอน
ศิลปศึกษา เริ่มจากเนื้อหาและกิจกรรมคอนข้างใกล้เคียงตัวเด็กและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
มากขึ้น มีการนำแนวคิด ทฤษฎีการสอนหลายประเภทเป็นแนวทางของการจัดการเรียนการสอน
การส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการสอน และสื่อการสอนบางประเภทเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
ประสบการณ์ที่มีเป้าหมายรวมทั้งการผลิตวัสดุประกอบหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น (ประสิทธิ์ บุญคุ้ม
2517 : คำนำ) กระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นหน่วยงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติ
เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปะ จึงวางรากฐานของวิชาศิลปะไว้อย่างเด่นชัด
ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักสูตรการศึกษา ระดับต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรได้กำหนดความรู้ทั้ง
ทฤษฎีและการปฏิบัติมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม
และมีการพัฒนาหลักสูตร เช่น คู่มือการสอน สื่อการสอน เอกสารประกอบการเรียน และ
หนังสือเรียน เป็นต้น (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2529 : 22)

แบบเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ
เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 109) กล่าวว่า
การฝึกปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา นอกจากความพรหมในตัวของบุคคลแล้ว ยังต้องมีความพรหมทางด้านวัสดุ
อุปกรณ์ที่จะใช้เป็นสื่อในการแสดงออกและพรหมทวยสื่อการสอนอีกด้วย เพราะสื่อการสอนที่ดี
จะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจ และในอีกแง่หนึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้การแสดงออก
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พินิจ ภวังกระวี (พินิจ ภวังกระวี 2512 : 144) ได้ให้ความสำคัญ
สำคัญของบทเรียนในการเรียนศิลปศึกษาว่า ถ้าจัดทำถูกต้องและเหมาะสมแล้วบทเรียนจะช่วย
สร้างความมั่นใจให้แก่เด็กมาก ส่วน ชลอ พงษ์สามารถ (ชลอ พงษ์สามารถ 2526 : 102)
ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของแบบเรียนศิลปศึกษาในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาว่า
ครูต้องวางจุดมุ่งหมายให้แน่นอนลงไปว่าต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถทำอะไร

ไต่ถามหลังจากจบบทเรียนแล้ว ในหลักสูตรรายวิชาเนื้อหาที่มุ่งหมายกว้าง ๆ ไว้แล้ว ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมาย

สำหรับโครงสร้างหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาบังคับ ศ 101 ศ 102 หัตถศิลป์ศึกษามีจุดมุ่งหมาย และคำอธิบาย รายวิชาดังนี้ **จุดมุ่งหมาย** เพื่อให้ความรู้ขั้นพื้นฐานทางหัตถศิลป์ศึกษา สามารถโอนคลายจิตใจ และอารมณ์โดยใช้วิชาศิลปศึกษา สามารถพิจารณาแนวทางของตนเอง และมีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวาดเขียน การปั้น การสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์ งานศิลปะ และศิลปะพื้นบ้าน เกี่ยวกับกิจกรรมและการแสดงออกในระบัตินี้ กำหนดความรู้ ค่านิยมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 127)

เนื่องจากแบบเรียนศิลปศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนการสอนมาก ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแบบเรียนวิชาศิลปศึกษา หัตถศิลป์ศึกษา สำหรับรายวิชา ศ 101 หัตถศิลป์ศึกษา และ ศ 102 หัตถศิลป์ศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้ ใช้ประกอบการเรียนและเพื่อช่วยในการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : คำนำ) ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการใช้แบบเรียน เพราะ เป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการสอนของครู เป็นแหล่งวิชา และเป็นข้อมูลที่ครูจะต้อง ใช้สอน อีกทั้งแบบเรียนนี้ได้มีการนำไปใช้ในการเรียน การสอน โดยแบบเรียนดังกล่าว ครบวงจรแล้ว ตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าแบบเรียนดังกล่าวมีเนื้อหา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรือมีส่วนขาดตกบกพร่องหรือไม่ และเพื่อให้ทราบถึง แนวโน้มของแบบเรียนศิลปศึกษาในอนาคต เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของ แบบเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในสภาพที่เป็นอยู่
2. เพื่อศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา
ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ความสำคัญของการค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา กับ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษาให้สอดคล้องกับ
หลักสูตรยิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบถึงสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา
ศ 101 ศ 102 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษาในอนาคต
3. เพื่อเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางพัฒนาเนื้อหาวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษาและวิธีสอนใหม่บรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และสภาพของเนื้อหาวิชาที่ควรจะเป็นในอนาคต
โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเอกสาร

2. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในค่านศิลป์ศึกษา
รวม 4 กลุ่ม คือ

2.1 ครูสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกองการมัธยมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 อาจารย์หัวหน้าสายวิชาศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัด
กองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ศึกษานิเทศก์วิชาศิลป์ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.4 คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา และคณะกรรมการแท่งแบบเรียน
ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. กลุ่มตัวอย่าง มาจากกลุ่มประชากรดังกล่าวโดยใช้วิธีการคัดเลือกมาเป็น
ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

วิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา หมายถึง กระบวนการพิจารณา
คุณค่าหนังสือเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยพิจารณา
ว่าเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้นั้น สามารถสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 หรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยอาศัยความคิดเห็นของ
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง จุดมุ่งหมายของวิชาศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

แบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 หมายถึง แบบเรียนที่ใช้เรียนในวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ตามประกาศ ณ วันที่ 24 มีนาคม
2521

เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาที่กำหนดไว้ในแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งรวมถึงเนื้อหาในส่วนที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา และหลักสูตรเป็นอย่างดี โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ครูประจำการที่สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1
2. หัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษา
3. ศึกษานิเทศก์ วิชาศิลปศึกษา
4. คณะผู้ทำงานพัฒนาหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา และคณะกรรมการแต่งตั้งแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย หมายถึง แบบของการวิจัยวิธีหนึ่งที่ใช้ในการคาดคะเนเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในลักษณะที่ไม่ต้องมาประชุมกัน การแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจะได้อาจมาจากการใช้แบบสอบถามเป็นสื่อให้ตอบหลาย ๆ ครั้งจนได้ความเห็นที่สอดคล้องกัน

สภาพที่เป็นอยู่ หมายถึง สภาวะอันแท้จริงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบเรียนวิชาศิลปศึกษา ทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความเห็นที่สอดคล้องกับของผู้เชี่ยวชาญ

สภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง สภาพที่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบเรียนศิลปศึกษา ทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามที่ได้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย โดยแยกลักษณะการค้นคว้าออกเป็น 5 ตอนดังนี้

1. ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา
4. แบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102
5. เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย

1. ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเรียน

1.1 ความหมายและลักษณะแบบเรียน แบบเรียนสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางแบบเรียนที่ใช้เรียนมีหลายประเภท หลายลักษณะ และเรียกชื่อต่างกัน เช่น หนังสือเรียน แบบเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการถือว่าเป็นหนังสือบังคับใช้ นักเรียนทุกคนต้องจัดหามาไว้ใช้ ประจำตัวมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับลักษณะของแบบเรียนไว้ต่าง ๆ กันพอประมวลได้ดังนี้

จินตนา ไบกาฐย์ (จินตนา ไบกาฐย์ 2520 : 21) ให้ความหมายของแบบเรียนว่า คือ หนังสือที่รวมวิชาความรู้ในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หนังสือเรียนมีจุดมุ่งหมายใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะมีกฎเกณฑ์การเขียนพิเศษ เช่น เขียนเป็นรายวิชา สำหรับเรียนตามระดับชั้นต่าง ๆ มีความง่ายตามวัยของผู้เรียน ลักษณะการเรียบเรียงเป็นเชิงวิชาการให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเมื่อจบบทเรียนแต่ละบท มักมีกิจกรรมเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ท้ายเล่ม

กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 2) ให้ความหมายของแบบเรียนว่า แบบเรียน คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับเรียน มีสาระครบตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น หรือเป็นชุดก็ได้ แบบเรียนอาจมีชื่อเรียกต่างกันได้คือ แบบเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสือประกอบการเรียน

ประกาศรี สีหอำไพ (ประกาศรี สีหอำไพ 2524 : 44) ให้ความหมายของหนังสือแบบเรียนว่า เป็นหนังสือที่บรรจุเนื้อหาตามหลักสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการออกใบอนุญาตให้ กำหนดให้เป็นหนังสือที่เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ หรือเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งให้สอนโดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ เรียบเรียงเนื้อหาถูกต้องหลักวิชา ตรงตามหลักสูตรประมวลการสอน และมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น นักเรียนได้ใช้หนังสือเรียนทั้งในชั้นเรียนและเรียนด้วยตนเอง มีความสะดวกที่จะค้นเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้อย่างมีระเบียบให้เรียนรู้ตามหน้าและสารบัญที่กำหนดไว้ วิธีอ่านก็แล้วแต่ความต้องการ คือ บางตอนอ่านผ่าน ๆ ไปเก็บแค่ใจความสำคัญมาสรุป บางตอนอาจอ่านย่ำ เน้นเนื้อหาตัวอักษรและภาพประกอบตลอดจนตารางข้อมูลต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับโน้ตส์ และเนื้อหาได้อย่างแจ่มแจ้ง รวดเร็ว มีกิจกรรมเสนอแนะและแบบฝึกหัด ประเมินผลตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

สุนทร โคตรบรรเทา (สุนทร โคตรบรรเทา 2529 : 2) กล่าวถึงแบบเรียนว่า ครูหรือเจ้าหน้าที่การศึกษาเป็นคนกำหนดและเลือกให้เด็กอ่าน เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นสำหรับใช้กับกลุ่มผู้เรียนในชั้น ครูเป็นผู้กำหนดให้เด็กอ่านและดำเนินไปเป็นขั้นตอนอย่างเป็นทางการตามตารางสอน หรือที่ครูให้การบ้านไปอ่านต่อที่บ้าน หนังสือประเภทนี้จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าจะให้เด็กจำนวนมาก ๆ อ่านได้พร้อมกันหรือไม่

สรุปได้ว่าแบบเรียนคือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ตามหลักสูตร มีสาระครบตามหลักสูตร มีความถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและเรียกชื่อได้ต่าง ๆ เช่น แบบเรียน หนังสือเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสือกระบวนการเรียน ฯลฯ

1.2 หลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเรียน ทฤษฎีหรือหลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์แบบเรียน มีผู้เขียนไว้มากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมงานเขียนที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยดังนี้

คลีเมนต์ (Clement. 1942 : 5 - 6) ให้ข้อคิดในการวิเคราะห์แบบเรียนไว้ว่า ในการวิเคราะห์แบบเรียนแต่เดิมนั้นมักจะวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ซึ่งต้องเสียเวลาและแรงกายอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์แบบเรียนอย่างนี้เป็นครั้งแรกในการพิจารณาคุณค่าของแบบเรียน แต่การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาอย่างเดียวยังไม่พอเพียงต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน (Criteria) เพิ่มเติม คัดสินคุณค่าของแบบเรียนอีกด้วย จะเห็นได้ว่าในการวิเคราะห์นั้นผลที่ออกมาจะมีคุณค่า ถ้าหากมีเกณฑ์ในการพิจารณา แต่ก็ไม่ได้เน้นให้เห็นว่าจะวิเคราะห์มุ่งไปในทางด้านใด แต่ก็ก็เป็นความคิดที่แสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างที่เป็นมาตรฐานมากขึ้น

อินโลว์ (Inlow. 1963 : 157 - 159) และ ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ 2507 : 32 - 36) กล่าวว่าหนังสือแบบเรียนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ ต้องเป็นแบบเรียนที่ทันสมัย ผู้แต่งแบบเรียนต้องมีความสามารถเหมาะสมกับแบบเรียน เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน แบบ (Style) ทรงตามมาตรฐานที่ยอมรับ รูปแบบดี มีเอกสารอ้างอิง และมีสารบัญ คำนำ อภิธานศัพท์ เป็นต้น

สมิท : คราส์ และแอทกินสัน (Smith, Krouse and Atkinson. 1969 : 652 - 653) กล่าวถึงเกณฑ์การวิเคราะห์แบบเรียน พอสรุปได้ดังนี้
หมวดรูปแบบ การนำรูปภาพมาประกอบต้องเหมาะสม การเข้ารูปแบบต้องแข็งแรงทนทาน มีเอกสารอ้างอิง ส่วนหมวดเนื้อหานั้นต้องมีความเหมาะสมกับผู้อ่าน เนื้อหาของหนังสือมีความสัมพันธ์กับนักเรียน การเสนอเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์ ผู้เขียนได้แทรกคุณค่าของประชาธิปไตย มีความสมดุลย์ของเนื้อหาแบบปัญหาและเนื้อหาแบบวิชา ผู้เขียนไม่มีอคติในวิชาการ มีความถูกต้องทันสมัย และมีแบบฝึกหัดวัดผลนักเรียน

สิรินทร์ ช่างโชค และอรสา อนุาริปลูกหุต (สิรินทร์ ช่างโชค และ
อรสา อนุาริปลูกหุต 2512 : 4 - 6) กล่าวถึงลักษณะของแบบเรียนที่ดีไว้ว่า
ต้องมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร มีความถูกต้องเที่ยงตรง ให้สาระความรู้ด้านสติปัญญา
เนื้อหานำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ส่วนนวนิยาย ภาพประกอบชัดเจน มีสารบัญ
เชิงอรรถ ฯลฯ

ฮอร์น (Horn, 1970 : 71) ให้เกณฑ์การประเมินคุณค่าหนังสือด้านเนื้อหาไว้
14 ข้อดังนี้ให้ข้อคิด มีความเหมาะสม ให้ข้อคิดปัจจุบัน โครงเรื่อง ชวนติดตาม
เนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่องน่าสนใจ เกิดอารมณ์คล้อยตาม เนื้อเรื่องเป็นที่รู้จัก
ส่งเสริมให้เกิดรักการอ่าน เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ เนื้อเรื่องมาจาก
สิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เนื้อเรื่องเน้นความเมตตา สอนศีลธรรมทางอ้อม เนื้อหา
เข้าใจง่าย และผู้เขียนไม่มีอคติ

โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (โกชัย สาริกบุตร และ
สมพร สาริกบุตร 2521 : 24) ให้แนวการประเมินคุณค่าหนังสือไว้ดังนี้คือ การจัด
หมวดหมู่ และลำดับเนื้อเรื่องเรียบร้อย เนื้อเรื่องเสนอด้วยความจริง ใช้นิพนธ์เข้าใจง่าย
สอดคล้องกับหลักสูตร คำนึงเป็นที่ยอมรับ และยกระดับจิตใจของผู้เรียนให้สูงขึ้น
มีหลักฐานอ้างอิง มีกิจกรรมวัดผล ส่วนประกอบของหนังสือเรียนต้องเหมาะสม และ
เน้นคุณค่าของเนื้อหาและกิจกรรมของแบบเรียน

โกวิท ประวาลพฤษษ์ (โกวิท ประวาลพฤษษ์ 2525 : 88 - 89)
ให้ความเห็นเรื่องการวิเคราะห์แบบเรียนว่า แบบเรียนจะส่งเสริมให้บรรลุจุดหมาย
ได้เท่าใด ใช้นิพนธ์เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ มีความคิดรวบยอดหรือไม่ บทเรียนแต่ละบท
มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ในบทเรียนมีกิจกรรมมากน้อยแค่ไหน เนื้อหาการเรียนมี
การเรียงลำดับขั้นของการเรียนรู้ (Learning Hierarchy) หรือไม่ มีการประเมินผล
เป็นระยะหรือไม่ คำถามที่ใช้เป็นแบบใด ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือไม่
มีการให้รางวัลหรือไม่และมีการแก้ไขกิจกรรมที่ไม่พึงปรารถนาหรือไม่

หทัย กันหยง (หทัย กันหยง 2529 : 32 - 33) ให้ความหมายของตำราทางวิชาการว่า หมายถึง วิชาการที่เลือกสรรแล้วอยู่ในเกณฑ์ หรือหมายถึงเอกสารสิ่งตีพิมพ์หลาย ๆ ประเภท เช่น หนังสือ ตำรา คู่มือ การเขียนตำราทางวิชาการ โดยปกติมีแบบทของตำราเป็นเครื่องบังคับ ซึ่งแบบทของตำรา ได้แก่ ความมุ่งหมายของการศึกษาทุกระดับเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตของการศึกษาของแต่ละระดับ ในการเขียนตำราสิ่งที่ผู้เขียนต้องระมัดระวังนอกจากการให้เนื้อหาสาระที่เป็นจริงแล้ว การใช้ภาษายังเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดด้วย

สลวย โรจนสโรช (สลวย โรจนสโรช 2530 : 35) กล่าวถึง การเขียนหนังสือว่า ต้องมีเป้าหมายของการเขียนว่าจะมุ่งไปในทางใด ซึ่งถ้าเป็น วิชาการต้องมุ่งเน้นความจริง ส่วนเป้าหมายที่พอจะยึกมุ่งจำแนกเป็น 6 ประการ คือ มุ่งเร้าอารมณ์ มุ่งจินตนาการ มุ่งบันเทิง มุ่งความจริง มุ่งเหตุผล และมุ่งสอน

1.3 ความสำคัญของแบบเรียน แบบเรียนเป็นสื่อการสอนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพทั้งนี้แบบเรียนนั้นต้องสนองเป้าหมายและมีความเหมาะสม มีผู้เชี่ยวชาญหลายคนที่ได้ให้ความสำคัญของแบบเรียน พอสรุปได้ดังนี้

แมกซ์เวลล์ (Maxwell. 1951 : 10 - 12) บัวเรศ คำทอง (บัวเรศ คำทอง 2499 : 231) และโรเมย์ (Romey. 1968 : 21) ได้กล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของแบบเรียนไว้คล้าย ๆ กัน สรุปได้ดังนี้ แบบเรียนเป็นแหล่ง วิชาการที่ค้นคว้าหาความรู้ แบบเรียนเป็นมาตรฐานสำหรับครูในการเลือกเนื้อหาที่จะ ใช้สอน แบบเรียนช่วยครูในการหาความรู้เพิ่มเติม แบบเรียนเป็นศูนย์กลางที่ทำให้ครู และนักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ตรงกัน และช่วยให้ครูประหยัดเวลา

ดักลาส (Douglas. 1956 : 162) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบเรียน คือ ช่วยลำดับเนื้อหา เสนอการนำหลักการไปใช้แนะนำความรู้แหล่งอื่น ๆ

ชอร์ส (Shores. 1960 : 54) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบเรียน สรุปได้ว่า แบบเรียนเป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาวิชา ช่วยสร้างนิสัยรักการอ่าน และ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ตรงกัน

ปีเตอร์สัน (Peterson. 1964 : 1) กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนว่า แบบเรียนมีบทบาทสำคัญในด้านการช่วยครูให้รู้ถึงขอบข่ายของเนื้อหา การจัดระเบียบของเนื้อหาและเสนอแนะวิธีการสอนแก่ครู ครูได้ใช้แบบเรียนประกอบการสอนเป็นเวลานานมาแล้ว และถึงแม้ว่า จะได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการสอนหรือมีการผลิตอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นก็ตาม แบบเรียนก็ยังคงมีบทบาทอย่างสำคัญที่ช่วยให้ครูได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนมากขึ้น

จำนง พรายแยมแซ (จำนง พรายแยมแซ 2524 : 95) กล่าวถึงทัศนคติของครูที่มีต่อแบบเรียนและบทบาทของแบบเรียนว่า ครูยึดมั่นในคำราเพราะเชื่อว่าได้ทราบดีแล้ว และถือว่าแบบเรียนคือ ตัวแทนของหลักสูตร ครูพยายามยึดเยี่ยความรู้ให้แก่เด็กโดยไม่คำนึงถึงกิจกรรม ครูไม่คำนึงถึงหลักสูตรและประมวลการสอน และถ้าครูจะผลิตแหล่งการสอนหรือการออกสอบก็เกรงจะเกินหลักสูตร

ฟรีเดล (Friedel. 1972 : 4) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบเรียนสรุปได้ว่า แบบเรียนช่วยจัดระเบียบเนื้อหาให้แก่ครู ให้รายละเอียดเนื้อหาวิชาแก่ครูและนักเรียน และเป็นแหล่งให้นักเรียนได้อ่านและค้นคว้าสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องของพอประมวลได้ดังนี้

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา จากหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 124) กำหนดจุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษาไว้ 8 ข้อดังนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่า และความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความประพฤติละเอียดย้อนและมีรสนิยม

ในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อส่งเสริมการแสดงออก โดยการแข่งขัน ทดลอง เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอภีรหรือการประกอบอาชีพสำหรับผู้ถนัด และสนใจ และเพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์จากจุดประสงค์ดังกล่าวผู้วิจัย ได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา ดังนี้

ประวิทย์ จำปาทอง (ประวิทย์ จำปาทอง 2509 : 1 - 3) กล่าวว่า วิชาศิลปศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความหมายที่สำคัญมากอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือ ส่งเสริม ให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงอยู่ที่ เด็กต้องมีเสรีภาพในตัวเองอย่างเต็มที่ ซึ่งครูผู้สอนต้องคำนึงเรื่องนี้ให้มาก

วิรุณ ทั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อำ (วิรุณ ทั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อำ 2515 : 7) กล่าวถึงหลักสูตรศิลปศึกษาว่า ต้องเป็นหลักสูตรที่มีสมรรถภาพ ได้รับการเอาใจใส่ประกอบกัน ศิลปศึกษาจะมีส่วนที่ทำให้เกิดการค้นพบการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาทางสติปัญญา

เลิศ อานันท์นะ (เลิศ อานันท์นะ 2523 : 63) กล่าวถึงการสอนศิลปะ ของครูตามหลักสูตร 2521 ว่าจะต้องสอนศิลปะแนวใหม่โดยสอนให้เด็กนักเรียนทุกคน ได้รู้จักแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเองและใช้กิจกรรมทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการเพาะ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ขยายความอยากรู้อยากเห็นของเด็กให้รู้จักทดลอง ค้นคว้า สืบรวจ และแปลงความฝันของคนให้เป็นความจริง โดยครูเป็นผู้ทำหน้าที่ ยั่วยุและท้าทายให้เด็กแสดงออกไปตามความถนัด และความสนใจของแต่ละคน

เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น วิรุณ ทั้งเจริญ (วิรุณ ทั้งเจริญ 2526 : 107) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาจากหลักสูตรจะพบว่า หลักสูตร ได้วางเป้าหมายสำหรับผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน 5 ประการด้วยกัน คือ คุณภาพ ทางบุคลิกภาพ สมรรถภาพทางศิลปะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ เพื่อตรวจสอบ ความถนัดและประสิทธิภาพการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนหลักสูตรประถมศึกษา 2521

วิรุณ ทั้งเจริญ (วิรุณ ทั้งเจริญ 2527 : 140) กล่าวว่า หลักสูตรได้นั้นคุณค่าของการฝึกปฏิบัติกิจกรรมศิลปะในระดับวัยเด็ก 3 ด้านคือ ด้านคุณค่าทางจิตใจ (Spiritual Values) คุณค่าทางกาย (Physical Values) และคุณค่าทางสังคม (Social Values)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2530 : เอกสารหมายเลข 5 - 6) สรุปผลเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้ หลักสูตรไม่ถูกใจผู้ปกครอง การพัฒนาหลักสูตรต้องมีความต่อเนื่อง ความเพิ่มจุดประสงค์ที่เน้นจริยธรรม ควรแทรกเนื้อหาด้านการออกแบบให้มาก หนังสือเรียนมีน้อยขาดแคลนทั้งของไทยและของต่างประเทศ ควรให้นักวิชาการทางศิลปะพิจารณางานเขียนก่อนพิมพ์เผยแพร่ หนังสือของกรมวิชาการชั้น ม. 1 ข้อมูลล้าสมัย ขาดคู่มือครู ครูศิลปะไม่พอเพียง วัสดุอุปกรณ์มีราคาแพง งบประมาณที่จัดซื้อมีน้อยมาก ส่วนแนวทางแก้ไขพอสรุปได้ดังนี้ เนื้อหาในหนังสือเรียนวิชาทัศนศิลปศึกษา ควรแก้ไขเพิ่มเติม เช่น ทัศนศิลป์มีอะไรบ้าง ให้นักเรียนมีความรู้ในแต่ละภาคเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านนั้นมีอะไรบ้างที่มีชื่อเสียง เป็นต้น

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอประมวลได้ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 12 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 23 - 24) วิจัยพบข้อบกพร่องและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือต่าง ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ดังนี้ ข้อบกพร่องคือ เนื้อหาหลักสูตรมากเกินไป ไม่ยืดหยุ่น มุ่งกิจกรรมมากเกินไป ไม่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา ไม่สามารถปฏิบัติตามความมุ่งหมายได้ทุกข้อ มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนมาก ไม่เคยเห็นตัวหลักสูตร จุดมุ่งหมายบางข้อกว้างเกินไป จุดประสงค์ของหลักสูตรวางไว้สูงเกินไป และเนื้อหาไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ส่วนข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ คือ ควรนำรายละเอียดบางอย่างออกเสียบ้าง ควรให้เวลาฝึกทักษะมากขึ้น

กำหนดวิชาเลือกให้จำเป็นกับชีวิตและเศรษฐกิจ วางจุดมุ่งหมายเฉพาะที่จะนำมาใช้จริง ๆ
ควรจัดอบรมครูก่อนทำการสอนและควรแจกแจงรายละเอียดที่จะสอนให้มาก

กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ
2523 : 83) สรุปผลการสำรวจการใช้แบบเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งที่ 2
หนังสือที่สำรวจพบทั้งหมดมี 86 รายการ หนังสือที่สำรวจพบว่า มีความถูกต้องในช่วง
90 - 100% มี 83 รายการ สำหรับแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ วิรุณ ทังเจริญ
(วิรุณ ทังเจริญ 2527 : 168 - 169) วิเคราะห์ว่า เป็นแบบเรียนที่ให้ความรู้
ความเข้าใจทางศิลปะ และมีกิจกรรมเสนอแนะแต่ละบท โดยต้องปฏิบัติกิจกรรมนอกแบบเรียน
และมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบเรียนว่าเป็นแบบเรียนที่เสนอความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ
ศิลปะไว้อย่างมาก แต่เนื้อหาและภาพประกอบแต่ละบทนั้นขาดเอกภาพคล้ายกับรวมบทความ
ของผู้เขียนแต่ละคนเข้าไว้ด้วยกัน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 44)
ได้สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะของหลักสูตรศิลปศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น
ดังนี้ หนังสือเรียนมีเนื้อหายังไม่สมบูรณ์ควรปรับปรุงแก้ไข และเพื่อให้เด็กได้รับการปลูกฝัง
ทางสุนทรียศาสตร์ และบรรจจุดประสงค์ของหลักสูตรควรจัดโครงสร้างวิชาให้ต่อเนื่อง
ตั้งแต่ ม. 1 - ม. 3 คือ ทัศนศิลปศึกษา ซึ่งมีเพียง ม. 1 - ม. 2 แล้วหายไป
ใน ม. 3 จำเป็นต้องมีวิชาทัศนศิลปศึกษาใน ม. 3 ด้วย เพราะเป็นวิชาว่าด้วย
ความรู้ของศิลปหลายแขนง

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา

ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา
ไว้ดังนี้

3.1 ลักษณะและธรรมชาติของวิชาศิลปะศึกษา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงพอสรุปได้ดังนี้

อำนาจ เย็นสบาย (อำนาจ เย็นสบาย ม.ป.ป. : 81) กล่าวว่า วิชาศิลปะศึกษาสามารถสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมที่รักอิสรภาพ รักความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสำนึกที่ดีต่อธรรมชาติ สังคม สิ่งแวดล้อมทั้งภายใน โรงเรียน ชุมชน ปัญหาของสังคม ประเทศชาติ วิชาศิลปะศึกษาสามารถจัดกิจกรรมสนองเป้าหมายดังกล่าวควบคู่กับวิชาอื่น ๆ ได้

ศิลป์ชัย จันทะเสวี (ศิลป์ชัย จันทะเสวี 2524 : 58)

กล่าวว่า ศิลปะมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา วิถีทางศิลปะจึงเป็นทางพัฒนาการแสดงออก พัฒนาความคิดอันจะเป็นหนทางไปสู่การพัฒนาบุคคลต่อไป และหากในสังคมใดมีประชากรที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงสุด สังคมนั้นย่อมมีโอกาสพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

3.2 คุณค่าของศิลปะศึกษา มีผู้ให้ความเห็นดังนี้

พรพรรณ เลาหศิริ (พรพรรณ เลาหศิริ ม.ป.ป. : 5) กล่าวถึงคุณค่าของวิชาศิลปะ และศิลปะศึกษาที่แท้จริงนั้นคือ การพัฒนาบุคลิกภาพ และสังคมของคนทุกเพศทุกวัย ศิลปะมีส่วนช่วยเสริมสร้างจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีต่อกัน ทั้งนี้เพราะศิลปะมีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางอารมณ์และจิตใจ ขณะเดียวกันเสริมสร้างสติปัญญาคด้วย

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูรย์ (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูรย์ 2504 : 7 - 9) กล่าวว่า ศิลปะเป็นกิจการที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษย์ การจัดการสอนศิลปะในโรงเรียนจึงมีความสำคัญมาก ศิลปะจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตในทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ทางการรับรู้ ทางกาย ทางสุนทรียภาพ ทางการสร้างสรรค์ ความเจริญเติบโตทางด้านต่าง ๆ จะมีคุณค่าต่อเด็ก สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านสุนทรียภาพจะช่วยให้ทุกคน รักสวย รักงาม และเห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ผลคือ ทำให้บ้านเมืองสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย วิชาศิลปะศึกษามีจุดมุ่งหมายสร้างบุคคลให้เจริญงอกงามเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นประชาชนที่ดีมีความสามารถ เช่น มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าในศิลปะไทย

สากล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสนใจในงานอดิเรก สนใจสิ่งรอบตัว และมีโอกาสสำรวจ ทดลองค้นคว้าในด้านต่าง ๆ ของศิลปะ เพื่อจะได้ทราบถึงความสามารถ และความสนใจของตนเอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2515 : 2 - 21) กล่าวว่าถึงคุณค่าของศิลปะว่าสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความปรารถนาทางอารมณ์และจิตใจ ทำให้เกิดความเบิกบานได้ ศิลปะเป็นพลังสำคัญที่จรรโลงศาสนา วัฒนธรรมและช่วยกล่อมเกลาจิตใจมนุษย์ให้สัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับชาติของตน

อารี สุทธิพันธุ์ (อารี สุทธิพันธุ์ 2519 : 50) กล่าวว่า ศิลปะเป็นเครื่องเชื่อมประสานยึดเหนี่ยวที่สำคัญอันหนึ่ง และเป็นเครื่องบอกถึงวัฒนธรรม ความเจริญของงานทางความคิดและสติปัญญาของชนกลุ่มนั้น ๆ ดังนั้นประโยชน์ ความสำคัญของศิลปะจะเป็นสื่อเชื่อมโยงให้มนุษย์อยู่ร่วมกัน

เลิศ อำนันทนะ (เลิศ อำนันทนะ 2523 : 138) กล่าวว่า ศิลปศึกษาจะส่งเสริมเด็กทุกเพศ วัย ได้มีโอกาสแสดงออกไปตามความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาการทางสุขภาพจิตและกาย ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัตถุของชาติ รวมทั้งพยายามจะปลูกฝังให้มีความสามารถปรับปรุงตนเอง เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม รักความก้าวหน้า มีรสนิยมที่ดีเพราะศิลปะมีส่วนสัมพันธ์กับชีวิต

วิรุณ กิ่งเจริญ (วิรุณ กิ่งเจริญ 2524 : 61 - 62) กล่าวว่า การแสดงออกทางศิลปะมีคุณค่าต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักเลือกสรรและสร้างสรรค์งานด้วยวัสดุต่าง ๆ เป็นการเสนอความรู้สึกลึกซึ้งผ่านวัสดุเหล่านั้น สร้างความประทับใจให้กับตนเองในขณะปฏิบัติงานและสร้างความภาคภูมิใจที่สามารถสร้างงานให้สำเร็จลงได้ หลังจากนั้นยังเป็นการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งชมเชยผลงานศิลปะ ผลงานศิลปะที่มีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรมและการเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตประจำวันด้วย

สุภา มาลากุล ๗ ยุทธยา (สุภา มาลากุล ๗ ยุทธยา 2524 : 52) แสดงความคิดเห็นว่า เด็กที่มีใจรักในศิลปะ จะมีอารมณ์อ่อนโยน ใจสงบ นอนคลาย ไม่เกร็งเครียด ไม่เป็นที่สนใจของผู้ใหญ่ซ้ำยังมีงานอดิเรกที่สร้างสรรค์ด้วย

3.3 การเรียนการสอนศิลปศึกษา มีผู้ให้ความเห็น พอประมวลได้ดังนี้

ประวิทย์ จำปาทอง (ประวิทย์ จำปาทอง 2509 : 1 - 3) กล่าวว่า การเรียนศิลปะ ต้องการให้เด็กได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จาก ความมุ่งหมายในหลักสูตร ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นของประเสริฐ ประเทศที่เจริญแล้วปรารถนาจะให้คนในชาติได้แสดงออกในเรื่องนี้ให้มากที่สุด สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ซ้ำแบบเดิมเป็นสิ่งให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าอย่างเด่นชัด

วลิกา อินสอนลา (วลิกา อินสอนลา 2523 : 7) กล่าวถึง การสอนศิลปะในไทยว่า มีจุดมุ่งหมายต้องการให้เด็กเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อารี สุทธิพันธ์ (อารี สุทธิพันธ์ 2524 : 57) กล่าวถึง ประโยชน์ของการเรียนศิลปะว่า เพื่อจะได้เห็นคุณค่าของความสามารถช่วยกันรักษาศิลปวัฒนธรรม นั้นด้วยความหวงแหน ตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมประจำชาติและเรียนเพื่อให้ ขยายซึ่งชื่นชมในรูปแบบศิลปะที่มองเห็น เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของการนำไปใช้

เอกวิทย์ ๗ ถलग และธนานิวัฒน์ จอมมณี (เอกวิทย์ ๗ ถलग และธนานิวัฒน์ จอมมณี 2524 : 48 - 49) กล่าวว่า ศิลปะทุกแขนงมีอิทธิพล ในการชักเกลาคความคิดและจิตใจคนให้มองใส ยกย่องจิตใจคนให้มีความปราณีต ละเอียดย่อน เป็นเครื่องย้อมจิตใจคนให้มีความอ่อนโยน มีเมตตา ไม่แข็งกระด้าง ส่งเสริมและยกย่องคุณธรรมของคนให้สูงขึ้น วิชาศิลปศึกษาที่สอนในระบบโรงเรียน เป็นการให้การศึกษาด้านศิลปะและการสร้างศิลปนิสัยให้แก่เด็ก ส่วนวิชาศิลปะในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพที่งดงามทางร่างกาย จิตใจ และเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัดทางด้าน ศิลปะ เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยที่มีอยู่แล้วให้เป็นไปอย่างถูกต้องจนถึงขีดสูงสุดของแต่ละบุคคล

ชลอ พงษ์สามารถ (ชลอ พงษ์สามารถ 2526 : 26) กล่าวว่า การเรียน ศิลปศึกษาจะปลูกฝังวินัยที่ดีแก่บุคคลเพื่อการพัฒนาชีวิต มีความกล้า มั่นใจ สามารถ เข้าสังคมกับใคร ๆ ได้อย่างดี ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดชีวิต เมื่อปลูกฝังวินัยที่ดีตั้งแต่เริ่มแรกจะทำให้บุคคลเกิดสุนทรีภาพและเข้าใจความงามในทุกด้าน เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และเมื่อมีความซาบซึ้ง จะทำให้เกิดความรู้สึกด้าน อารมณ์ของที่เป็นวัฒนธรรม มรดกเก่าแก่ของชาติเกี่ยวกับการฝึกฝนให้เกิดทักษะ ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมให้มากก็จะประสบผล (อ้างจากวิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 218)

วิรุณ ตั้งเจริญ (พิริจ ภวัคฉะวดี 2512 : 144 อ้างอิงมาจาก วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 197 - 198) เสนอความคิดเกี่ยวกับความมุ่งหมายในการศึกษา ศิลปะว่าจะนำไปสู่ความเป็นผู้มีคุณลักษณะที่น่ายกย่อง มีความเป็นระเบียบ เช่น รู้จักรักษาร่างกาย ให้สมบูรณ์และสะอาด

สมนึก ศรีโชติ (สมนึก ศรีโชติ 2528 : 5) กล่าวว่า วิชาศิลปศึกษามีกิจกรรม ที่เป็นสื่อกลางของเด็กโดยเสริมสร้างลักษณะนิสัย กล่อมเกล่าจิตใจของเด็กให้เติบโตเป็นคน สมบูรณ์ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

4. แบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเนื้อหาของแบบเรียน ทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดังนี้ วิชาทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นวิชาบังคับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเวลาเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ แบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้เป็นแบบเรียนได้ ตาม ประกาศ ณ วันที่ 24 มีนาคม 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : ไม่มีเลขหน้า)

มีจุดมุ่งหมาย 3 ข้อ ให้มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานทางทัศนศิลปศึกษา และสามารถแสดงออกได้ตามภาวะ ให้สามารถใช้วิชาศิลปศึกษาเพื่อผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ และให้สามารถพิจารณาแนวทางของตนเองและเลือกเรียนวิชาหมวดศิลปศึกษาที่ถนัดได้อย่างมั่นใจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 127) สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 124) กำหนดไว้ 8 ข้อดังนี้

- 4.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยของตนเอง
- 4.2 เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ
- 4.3 เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และความสัมพันธ์ของศิลปะ

กับชีวิตประจำวัน

4.4 เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความปราณีต ละเอียดย่อ และมีการสนิยมในการเลือกสรร ที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

4.5 เพื่อส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ

4.6 เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่น ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย

4.7 เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรกหรือการประกอบอาชีพสำหรับผู้ถนัดและสนใจ

4.8 เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์

ส่วนเนื้อหาในแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 บท ผู้วิจัยได้สรุปพอเป็นสังเขปดังนี้

4.9 บทที่ 1 บทนำ

4.9.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนศิลปศึกษา เนื้อหาเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนศิลป์ที่มีหลักการเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาศิลปนิสัย ให้มีความรักชื่นชมและรู้จักการสร้างสรรค มีเจตคติที่ดี และสามารถนำศิลปะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

4.10 บทที่หนึ่ง การวาดเขียน

4.10.1 ความหมายและคุณค่า กล่าวถึงวิชาการวาดเขียน หมายถึง การเขียนภาพระบายสี การแสดงออกในการวาดเขียน ไม่ว่าจะแสดงออกด้วยวิธีการอย่างไรย่อมอยู่ที่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบก่อนท้ายบท

4.10.2 การเปรียบเทียบอุปกรณ์และเครื่องเขียน กล่าวถึงบทบาทของอุปกรณ์เครื่องเขียนว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นสื่อการแสดงออกด้วยอย่างอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น สี กระดาษ พู่กัน เป็นต้น อุปกรณ์ต่าง ๆ ควรพิจารณาตามความเหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจ สถานที่เขียนภาพ โต๊ะ เก้าอี้ ควรให้ความสนใจด้วยเสียก่อนเป็นอันเป็นอุปกรณ์สำคัญเช่นกัน ถ้าไม่มีอาจใช้สิ่งเก่า ๆ หรือหนังสือพิมพ์แทน มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบก่อนท้ายบท

4.10.3 วิธีใช้เครื่องเขียน ให้คำแนะนำว่าผู้เรียนควรศึกษาและรู้ถึงคุณสมบัติของอุปกรณ์เครื่องเขียนว่ามีข้อดี ข้อเสียอย่างไร และควรรู้จักการเก็บรักษา พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ถูกต้องด้วย มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบก่อนท้ายบท

4.10.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับสี บอกถึงลักษณะและคุณสมบัติของสี อธิบายเรื่องวงจรสีและน้ำหนักของสี มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบก่อนท้ายบท

4.10.5 แนวทางการแสดงออก อธิบายแนวทางการแสดงออกว่าเป็นความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์

4.10.6 ภาพไทย กล่าวถึงภาพไทยว่าเป็นส่วนหนึ่งของศิลปประจำชาติ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เส้นกับสี ภาพไทยส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้ศาสนา

4.10.7 ภาพทิวทัศน์ บอกความหมายของภาพทิวทัศน์ มีคำแนะนำให้นักเรียนไปวาดรูปนอกสถานที่ มีกิจกรรมประกอบท้ายบท

4.10.8 ภาพคน มีคำแนะนำการเขียนภาพคน ภาพคนแบ่งเป็น 3 ประเภท มีภาพคนเหมือน ภาพคนครึ่งตัว และภาพคน

4.10.9 ภาพประกอบเรื่อง อธิบายความหมายของภาพประกอบเรื่องว่าหมายถึง ภาพที่เขียนเพื่อให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องราวที่กำหนด มีกิจกรรมประกอบท้ายบท

4.10.10 ภาพการ์ตูน อธิบายความหมายของภาพการ์ตูน ว่าเป็นภาพที่เขียนขึ้นโดยคัดทอนรายละเอียดเหลือแค่ส่วนสำคัญ ภาพการ์ตูนเป็นสื่อที่เข้าถึงจิตใจคนง่าย มีกิจกรรมประกอบท้ายบท

4.10.11 ภาพผังนัง กล่าวถึงประวัติภาพเขียนผังนังทั้งอดีตมาจนปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมเป็นการบันทึกเรื่องราวทางศาสนา ปัจจุบันได้เขียนตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น เหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มีการแนะนำ การเตรียมการวาก การแบ่งหน้าที่ และการให้ความร่วมมือมีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.11 บทที่สอง การปั้น การแกะสลัก

4.11.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกรปั้น การแกะสลัก กล่าวถึงรูปปั้น รูปแกะสลัก ว่าเป็นงานศิลปะ 3 มิติ คือ มีความกว้าง ยาว หนา หรือลึก บอกลักษณะของรูปปั้น รูปแกะสลักว่ามี 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ รูปที่สลักลงในผิวพื้น และรูปลอยตัว เห็นได้รอบด้าน

4.11.2 การสร้างงานปั้น งานแกะสลัก กล่าวถึง การสร้างงาน มีอยู่หลายวิธี บอกวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปั้น การแกะสลัก เช่น ดินเหนียว ไม้เลื้อย กระดาษผสมกาว บอกเครื่องมืออุปกรณ์ในการปั้น

4.11.3 เครื่องมือและอุปกรณ์การแกะสลัก แบ่งลักษณะการใช้งานเป็น 2 ลักษณะ คือ เครื่องมือแกะสลักวัสดุที่มีความแข็ง เช่น ไม้ และเครื่องมือแกะสลักเนื้ออ่อน เช่น ไม้แกะปลายแหลม

4.11.4 การปั้น อธิบายว่า การปั้น หมายถึง การนำวัสดุให้มาจับยึดติดกัน การปั้นอาจทำได้ เช่น วิธีขุด ขูด ชีก ขยำ บีบ บอกวิธีกดดิน บดดิน การทำดินเป็นแท่ง เป็นแผ่น

4.11.5 การประกอบชิ้นส่วนรูปทรง กล่าวถึงการประกอบชิ้นส่วนรูปทรงเข้าด้วยกัน เช่น การวางเรียบชนกัน เจาะแฉกร้อย มีกิจกรรมประกอบท้ายบท

4.11.6 การทำแม่พิมพ์และการหล่อ อธิบายถึงการทำแม่พิมพ์อย่างง่าย ๆ เช่น แม่พิมพ์อัดแบบ แม่พิมพ์ทราย แม่พิมพ์กระดาษ บอกกรรมวิธีทำแม่พิมพ์

4.11.7 การแกะสลัก อธิบายความหมายของการแกะสลักคือ การใช้เครื่องมือชุด ทอกล การแกะสลัก คือ การแกะกับการสลักผสมกัน อธิบายวิธีการแกะสลัก การโกนรูป และการแกะส่วนละเอียด มีกิจกรรมที่ทำไว้ท้ายบท

4.11.8 การตกแต่งรูปปั้น รูปแกะสลัก กล่าวถึงการแต่งรูปปั้นรูปแกะสลัก ว่าทำได้หลายวิธี เช่น ทดแต่งด้วยสี แต่งด้วยพื้นหลังหรือฐาน หรือการเพิ่มเติม

4.12 บทที่สาม การพิมพ์ภาพ

4.12.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพ อธิบายความหมายของการพิมพ์ภาพ รูปลักษณะของการพิมพ์ 2 ลักษณะ คือ การนำเอาวัสดุธรรมชาติมาพิมพ์ และนำแม่พิมพ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นมาพิมพ์

4.12.2 อุปกรณ์การพิมพ์ภาพ กล่าวถึงอุปกรณ์การพิมพ์ภาพ ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภทคือ อุปกรณ์การพิมพ์ที่ได้จากธรรมชาติ และที่ได้จากการคิดสร้างสรรค์

4.12.3 การพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ธรรมชาติ อธิบายลักษณะแม่พิมพ์ธรรมชาติ ยกตัวอย่างการพิมพ์ภาพจากใบพืช การจัดพิมพ์ตามชนิดใบ การพิมพ์โดยใช้ส่วนอื่น ๆ ของพืช

4.12.4 การพิมพ์จากวัสดุอื่น ยกตัวอย่างการพิมพ์โดยใช้วัสดุอื่น ๆ เช่น เชือก การขยี้กระดาษ เป็นต้น

4.12.5 การทำแม่พิมพ์และการพิมพ์ภาพ อธิบายความหมายของการทำแม่พิมพ์ การทำแม่พิมพ์อย่างง่าย มีการอธิบายวิธีทำพิมพ์ เช่น พิมพ์ภาพด้วยบล็อก

4.13 บทที่สี่ การสร้างสรรค์งานศิลปะ

4.13.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ ให้ความหมายของการสร้างสรรค์งานศิลปะ กล่าวถึงส่วนประกอบงานสร้างสรรค์ทางศิลปะว่าต้องคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง และองค์ประกอบของงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

4.13.2 งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรงและรูปร่าง ให้อธิบายความหมายเกี่ยวกับรูปทรง ใ้แนวคิดการสร้างสรรค์รูปทรงที่แปลกออกไป มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.13.3 งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับพื้นผิว ให้อธิบายเรื่องของพื้นผิว ลักษณะของพื้นผิวที่แตกต่างกัน ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันของพื้นผิวที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.13.4 งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับมวลและบริเวณว่าง อธิบายความหมายของมวลและบริเวณว่าง แนะนำให้คำนึงถึงความสวยงามของจังหวะของช่องว่าง ในการจัดสร้างรูปแบบ มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.13.5 งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพแฉวนและภาพทัง อธิบายความหมายของภาพแฉวน และความหมายของภาพทัง ตลอดจนการทำภาพแฉวนและภาพทังมีกิจกรรมประกอบท้ายบท

4.13.6 งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพปะติด อธิบายที่มาของภาพปะติด แนะนำถึงการทำให้ในครั้งแรกว่าควรออกแบบเสียก่อน อธิบายสี่บางตอนที่ต้องการให้ส่วนนั้นเด่นชัด

4.14 บทที่ห้า ศิลปะพื้นบ้าน

4.14.1 ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้าน อธิบายสิ่งของ ภาชนะ เครื่องใช้ เครื่องประดับที่เป็นส่วนหนึ่งของศิลปะพื้นบ้าน แนะนำให้นักเรียนสังเกตศิลปะพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่จะนำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง

4.14.2 การเรียนรู้เรื่องศิลปะพื้นบ้าน ในหนังสือเรียนได้อธิบายให้ทราบถึงความสามารถ ความคิดของบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งหลากหลายที่อยู่อาศัยควรศึกษา และสนใจหาความรู้ประกอบ มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.14.3 ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องใช้ ในหนังสือเรียนได้กล่าวถึงลักษณะพื้นบ้านที่มีทั้งดินเผาและเครื่องจักรสาน มักจะเป็นศิลปะพื้นบ้านทั้งรูปแบบ และ วัสดุวิธีการทำ

4.14.4 รูปแบบของเครื่องใช้พื้นบ้าน ได้แนะนำและอธิบายรูปแบบต่าง ๆ ของเครื่องใช้พื้นบ้านว่า ส่วนมากจะเป็นรูปกลม จะเป็นลักษณะโค้นอยู่กับการใช้งาน เครื่องใช้พื้นบ้านนอกจากเป็นภาชนะแล้วยังมีสิ่งอื่น ๆ อีก เช่น เครื่องมือต่าง ๆ เช่น มีด ส้อม ไม้ กระเป๋ ผ้าต่าง ๆ มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.14.5 ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องประดับ ได้กล่าวถึงที่มาของเครื่องประดับ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอยู่เสมอ ๆ แนะนำให้นักเรียนทำเครื่องประดับจากวัสดุที่หาง่าย ในท้องถิ่นโดยศึกษารูปแบบในท้องถิ่นว่านิยมแบบใด และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ้างหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางสร้างสรรค์ต่อไป มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

4.14.6 ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องเล่น ได้กล่าวถึงศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องเล่น ส่วนมากมักจะประดิษฐ์จากวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น เปลือกหอย กาบมะพร้าว ทางมะพร้าว เชือก เป็นต้น แนะนำให้นักเรียนลองประดิษฐ์เครื่องเล่นจากวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น มีกิจกรรมที่ควรทำประกอบท้ายบท

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแบบเรียน ย่อมเห็นความสำคัญของแบบเรียน คือ กระบวนการเรียนการสอน ฉะนั้นการคัดเลือกเนื้อหาวิชามาบรรจุไว้ในหลักสูตรหรือแบบเรียน จึงต้องอาศัยระบบการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้แล้ว จะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของหลักสูตรตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนอีกด้วย

เพ็ญศิริ ภักดีอุทธรณ์ (เพ็ญศิริ ภักดีอุทธรณ์ 2525 : 8) ได้สรุปบทบาทและความสำคัญของแบบเรียนดังนี้ เป็นอุปกรณ์ราคาถูก ใช้ได้นาน ช่วยเด็กให้ศึกษาเป็นรายบุคคล ช่วยจัดลำดับและรวบรวมเนื้อหาวิชาในการเรียนการสอน และเป็นแหล่งให้ความรู้ที่ถูกต้อง

ความต้องการที่กล่าวมาแล้วนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรู้และทางด้าน สติปัญญาจำเป็นต้องศึกษาเนื้อหาในบทเรียนว่าส่งเสริมในด้านใด ผู้อ่านหนังสือสามารถ พิจารณาปัญหาและมีแนวทางการค้นคว้าต่อไปได้อย่างไร ในการกำหนดคุณค่าของ แบบเรียนจึงต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวพอที่จะสรุป ได้ดังนี้คือ ควรมีการสำรวจ วิจัย สอบถาม ให้เข้าใจก่อนที่จะสร้างสื่อการเรียน ใน แต่ละเรื่องควรนำไปทดลองสอนให้แน่ใจ เมื่อจัดทำรูปเล่มแล้วควรนำไปทดลองสอน ประกาศใช้จริง แบบเรียนควรมีรูปแบบที่สมบูรณ์ในด้านส่วนประกอบต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจ และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ข้อสุดท้ายคือ การประเมินผลแบบเรียนนั้นควรพิจารณา จากเนื้อหาและกิจกรรมเป็นสำคัญ (กลั่น คงเหมือนเพชร 2528 : 57)

5. เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องราวในอนาคตที่กระจุกกระจายให้สอดคล้อง กันอย่างมีระบบที่จะนำไปตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ประเทือง เพ็ชรรัตน์ 1987 : 38) สำหรับการแก้ไขปัญหามัจจุบันต้องอาศัยวิธีระดมความคิด โดยใช้ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ สาขามาช่วยกันแก้ปัญหา วิธีการประชุมจึงเป็นทาง แก้ไขปัญหาที่ได้รับความนิยมเพราะเป็นการประมวลความคิดหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน (สุธรรม จันทร์หอม 2528 : 14) สำหรับเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายนี้ กลุ่มบุคคล หรือผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมกันวิจัยจะต้องไม่รู้จักกัน และไม่ทราบว่าใครบ้างที่จะมีส่วนออก ความเห็น ซึ่งเป็นการขจัดอิทธิพลของแต่ละคนที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นของคนอื่น เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับการตั้งชื่อตามสถานศักดิ์สิทธิ์ที่เมืองเดลฟาย แห่งประเทศกรีกโบราณ และได้เริ่มมีขึ้นอย่างมีระบบ ในปีพ.ศ. 2495 แต่ได้ถูกปิดเป็น ความลับตลอดมา เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ทางกองทัพอากาศอเมริกันใช้ในการศึกษาและ วิจัยสิ่งต่าง ๆ โดยได้รับการเปิดเผยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2505 หลังจากกองทัพอากาศ อเมริกันเข้ามาแล้วถึง 10 ปี (Koonetz and O'Donnell 1968 : 161 และ

เกษม บุญอ่อน 2522 : 26) ท่อกจากนั้นเทคนิคนี้ก็ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับกันดีในการศึกษาการพยากรณ์อนาคต (Kohtbantau, 1978 : 27) ส่วนในเรื่องของความหมายนั้น มีผู้ให้ความหมายของเทคนิคการวิจัยแบบนี้ไว้มากมาย ดังนี้

เกษม บุญอ่อน (เกษม บุญอ่อน 2522 : 26 - 27) อธิบายว่า เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย เป็นวิธีที่มีระบบใช้ความเห็นของกลุ่มซึ่งมาจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ

อัลเฟรด รัสป์ จูเนียร์ (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523 : 50 อ้างอิงมาจาก Rasp Jr. 1973 : 29) ได้ให้คำจำกัดความว่า "เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาตัดสินที่มุ่งเพื่อแก้ไขจุดอ่อน ของการตัดสินใจแบบเดิมที่จำกัดขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติที่ประชุม"

แมคมิลแลน (สมบุรณ์ กันยะ 2524 : 10 อ้างอิงมาจาก Macmillan. 1971) กล่าวว่า เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย เป็นวิธีการค้นหาและชักเสลาการตัดสินใจของกลุ่ม

สุธรรม จันทร์หอม (สุธรรม จันทร์หอม 2528 : 14) อธิบายว่า เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย เป็นวิธีการประชุมแบบใหม่ เป็นการประมวลความคิดของผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทุกคน แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเพราะไม่ต้องประชันหน้ากับนักวิชาการคนอื่น ๆ

ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (ประเทือง เพ็ชรรัตน์ 1987 : 38) อธิบายว่า เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องไม่รู้จักและพบปะกัน ซึ่งเป็นการซจักอิทธิพลของแต่ละคน สังกการแสดงความคิดเห็น คือ แบบสอบถามหรือรูปแบบอื่นที่ต้องสอบถามหลายรอบ

การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ความเชื่อมั่นของเทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายยิ่งสูงขึ้น ถ้าสามารถพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อได้ผู้ที่เหมาะสมจริง ๆ สำหรับจำนวนของผู้เชี่ยวชาญนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เกษม บุญอ่อน (เกษม บุญอ่อน 2522 : 28) กล่าวว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญถ้าเป็น
 กลุ่มเอกพันธ์ ใช้ผู้เชี่ยวชาญเพียง 10 - 15 คน ก็ได้ความเชื่อมั่นสูงแล้ว แต่ถ้าเป็น
 กลุ่มวิวิธพันธ์ อาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 30 คน จึงได้ความเชื่อมั่นที่สูงพอ แต่
 ผลจากการวิจัยกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยทั่วไปพบว่า หากมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตรา
 ลดลงของความคลาดเคลื่อนมีเพียงเล็กน้อย ดังนั้นจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการ
 จึงไม่ควรน้อยกว่า 17 คนในเรื่องนี้ แมคมิลแลน (เกษม บุญอ่อน 2522 : 27 - 28
 อ้างอิงมาจาก Macmillan, 1971 : NP) ได้เสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับจำนวน
 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในเทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายว่า ใช้จำนวนเท่าใดจึงจะเหมาะสมต่อที่ประชุม
 ของสมาคม รูเนียร์ คอลเลจ แห่งคาร์ลิสฟอร์เนีย เมื่อปีพ.ศ. 2514 สรุปได้ว่า "เมื่อมี
 ผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error)
 จะน้อยมาก" ส่วน ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (ประเทือง เพ็ชรรัตน์ 1987 : 39)
 ได้อธิบาย การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญว่า การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญนั้น จำนวนที่เหมาะสมของ
 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่ควรน้อยกว่า 17 คน เพราะอัตราการคลาดเคลื่อนจะน้อย เคลเบค
 แวนเคอเวน (Kohtbantau - 1978 : 175 อ้างอิงมาจาก Delbecq, Van de Ven,
 1975 : 83) อธิบายว่า จำนวนของผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่ได้กำหนดตายตัวลงไปขึ้นอยู่กับ
 ลักษณะของกลุ่มเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์จะใช้เพียง
 10 - 15 คน ก็เป็นการเพียงพอ แต่ถ้ากลุ่มต่างกันมากก็อาจใช้เป็นจำนวนหลายร้อยคน
 ลักษณะทั่วไปและกระบวนการวิจัยนั้น เกษม บุญอ่อน (เกษม บุญอ่อน
 2522 : 27) ได้กล่าวถึงการดำเนินการโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายว่ามี
 การย้ายความเห็นหลายรอบด้วยกัน โดยปกติแล้วจะถามถึง 4 รอบ
 รอบที่ 1 จะให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเขียนประโยคเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการศึกษา
 ทำนายแล้วส่งกลับไปให้ผู้วิจัย
 รอบที่ 2 ผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมประโยคต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยตัดสิ่งที่ซ้ำซ้อน
 ออกไปเสียแล้ว อาจสร้างแบบสอบถามขึ้นโดยใช้ประโยคเหล่านี้เสร็จแล้วส่งกลับไปให้
 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเพื่อให้ตอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากประโยคเหล่านั้น

รอบที่ 3 เมื่อได้รับแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำวิจัยจะนำมาหาค่ามัธยฐาน และค่าอินเทอร์ควอไทล์เรนจ์ของแต่ละประโยคแต่ละข้อแล้วสร้างแบบสอบถามใหม่ ซึ่งจะใช้ประโยคเดิมแต่เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐานและค่าอินเทอร์ควอไทล์เรนจ์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ ตอบเพื่อส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นได้ตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

รอบที่ 4 เช่นเดียวกับรอบที่ 3 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย มีกระบวนการที่สำคัญคือ แบบสอบถามที่ต้องสอบถามหลายรอบ แต่ละรอบต้องนำคำตอบที่วิเคราะห์แล้วสรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ผ่านมาไปให้ทราบด้วย ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (ประเทือง เพ็ชรรัตน์ 1987 : 38 - 41) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานของเทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย พอสรุปได้ดังนี้

1. การตั้งปัญหา ปัญหาที่จะวิจัยควรเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบถูกต้องแน่นอน และสามารถวิจัยปัญหาได้จากการให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ทักสิน
2. การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ค้นหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังศึกษา ประมาณ 3 คน แล้วจึงมาคัดเลือกสรรหาเป็นผู้ชำนาญ ถ้าเหลือไม่น้อยกว่า 17 คน ขั้นตอนการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยต้องมั่นใจว่าทักสินใจเลือกผู้เชี่ยวชาญได้อย่างถูกต้อง
3. ทำแบบสอบถามฉบับแรก นิยมใช้คำถามปลายเปิดและเป็นการถามแบบกว้าง ๆ 2 - 3 คำถาม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ส่งคำถามไปยังผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 17 คน
4. วิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามฉบับแรก โดยนำคำตอบมาแยกแยะเป็นรายละเอียดว่าใครตอบอย่างไร
5. สร้างแบบสอบถามฉบับที่ 2 โดยนำคำตอบที่วิเคราะห์ได้จากครั้งแรกมาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า อาจใช้ 5 ระดับแบบของลิเคิร์ต (Likert) หรือจะเป็น 11 ระดับแบบของเทอร์สโตน (Thurstone) หรือในรูปแบบของการให้เปอร์เซ็นต์หรือแบบคิวซอร์ท (Q - Sort) ก็ได้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

ให้นำหนักความสำคัญรวมทั้งเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของแต่ละข้อ แบบสอบถามรอบที่สองนี้ส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม

6. การวิเคราะห์ค่าทอบจากแบบสอบถามฉบับที่ 2 โดยนำค่าทอบแต่ละข้อมาคำนวณค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

7. วิเคราะห์ค่าทอบจากแบบสอบถามฉบับที่ 3 โดยวิธีเดิม คือ หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ปรากฏว่า ค่าทอบที่ได้มีความสอดคล้องกันก็ยุติกระบวนการวิจัยได้ แต่ถ้าค่าทอบทั้งหมดยังมีความแตกต่างกันมากก็สร้างแบบสอบถามฉบับที่ 4 ขึ้นอีก ทำนองเดียวกันแบบสอบถามฉบับที่ 3 เพียงแต่ให้ค่าแห่งค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณมาใหม่ พร้อมกับใส่ค่าแห่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ได้ทอบในแบบสอบถามฉบับที่ 3 ด้วย แล้วส่งคืนไปให้ผู้เชี่ยวชาญคนเดิมพิจารณาทบทวนค่าทอบ

8. การวิเคราะห์ค่าทอบจากแบบสอบถามฉบับที่ 4 แล้วเสนอผลการวิจัยโดยทั่วไปความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 จะแตกต่างกันน้อยมาก ปกติจะใช้แบบสอบถามสี่รอบ แต่บางกรณีอาจใช้เพียงสองหรือสามรอบเท่านั้น โดยเฉพาะเมื่อแบบสอบถามฉบับแรกเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่เปลี่ยนแปลงมากนักหรือมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อย

งานวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย ในต่างประเทศได้มีการใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายในการวิจัยและพิมพ์ออกเผยแพร่เป็นจำนวนมากทั้งในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และในยุโรป ส่วนหนึ่งของการวิจัยเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น แอนเดอร์สัน (Anderson) ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย เพื่อตั้งเป้าประสงค์ของการศึกษาของอำเภอหนึ่งในรัฐไอโอไอโอ ไฮเพอร์ท และแกนต์ (Cyphert and Gant) ใช้ในการกำหนดเป้าหมายของคณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย ซัมเมอร์ (Summer) ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายเป็นเครื่องมือในการสำรวจความต้องการของการพัฒนาอาจารย์ด้านการศึกษานักใหญ่ในรัฐแคนซัส (Kohtbantau 1978 : 27 - 28)

การใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคสฟายในงานวิจัยในประเทศไทย ได้มีผู้ทำการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคสฟายบ้างเหมือนกัน เช่น เกษม บุญอ่อน ได้ศึกษาอนาคตของการฝึกหัดครูในประเทศไทย เป็นปริิฎฐานิพนธ์ ในการศึกษาาระดับปริิฎฐาเอก ณ มหาวิทยาลัยแห่งอลาบามา (Dissertation Abstracts International 1980 : 4537 - A)

สุนทร โคตรบรรเทา (Kohtbantau. 1978 : 1 - 175) ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคสฟาย เพื่อสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย ในการทำปริิฎฐานิพนธ์ ระดับปริิฎฐาเอก ณ มหาวิทยาลัยไอเรกอน

เพชรรินทร์ วรรณารักษ์ (เพชรรินทร์ วรรณารักษ์ 2528 : 1 - 277) ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคสฟาย ในการศึกษาแก่นร่วมของพุทธธรรม คริสตธรรม และอิสลามิกธรรมต่อการจัดการศึกษาค้นจริยธรรมในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทศวรรษหนึ่ง เป็นวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการวิจัยแบบเคสฟายแล้ว พอสรุปถึงข้อดีของเทคนิคนี้ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ง่าย โดยใช้สถิติเพียง 2 ค่าเท่านั้น คือ มัธยฐาน (Median) กับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ($Q_3 - Q_1$)

2. ทุนเวลา

3. เชื่อถือได้มาก

4. เป็นความคิดเห็นแบบอิสระ

5. ลดค่าใช้จ่าย

6. ได้ลำดับความสำคัญของข้อมูล (ประเทือง เพ็ชรรัตน์ 1987 : 41)

เนื่องจากเทคนิคการวิจัยแบบเคสฟาย ได้ถูกนำมาใช้ในหลาย ๆ วงการ ทั้งด้านวงการศึกษาในการกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ในการวิเคราะห์เกณฑ์เพื่อความเป็นเลิศสำหรับการรับรองวิทยฐานะ (Ferster 1972) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษา (Snell 1974) ใช้ในการศึกษาบทบาทและสมรรถภาพบุคลากร

(Teller. 1974) ในการแสวงหาทางเลือกรูปแบบและการตัดสินใจ (Nadeau. 1977) ใช้ในการประเมินผล (Faherty. 1975)

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย ผู้วิจัยพบคุณสมบัติ และข้อดีของเทคนิคนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าสมควรนำเอาเทคนิคการวิจัยแบบเคลฟายมาใช้วิเคราะห์แบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 และ ศ 102 โดยที่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษาค้นคว้าศิลปศึกษาอย่างยิ่ง และจากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า การวิเคราะห์แบบเรียนนั้นสิ่งที่สำคัญคือควรพิจารณาความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก โดยเฉพาะแบบเรียนศิลปศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : คำนำ) และด้วยผู้เกี่ยวข้องในเรื่องแบบเรียนทัศนศิลปศึกษานี้ประกอบด้วยหลายฝ่าย เช่น ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา หัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษา ศึกษาพิเศษวิชาศิลปศึกษา คณะทำงานพัฒนาหลักสูตร และคณะกรรมการแต่งแบบเรียน ดังนั้นการวิจัยจึงอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นวิธีการแบบเคลฟายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องในความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษาโดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบกระจายในบางส่วนการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดในการเลือกดังนี้

1. ครูประจำการที่สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน มีขั้นตอนการเลือกดังนี้

1.1 จับสลากเลือกเขตการศึกษา จำนวน 5 เขตการศึกษา

1.2 เลือกโรงเรียนตามเขตการศึกษาที่ได้จับสลากจำนวน 5 โรงเรียน

1.3 นำรายชื่อทั้ง 5 โรงเรียน ค้นรายชื่อครูผู้สอนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ของแต่ละโรงเรียน จากฝ่ายสถิติและแผนงาน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้น 5 คน

2. หัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษา จำนวน 5 คน มีขั้นตอนการเลือกดังนี้

2.1 จับสลากเลือกเขตการศึกษา จำนวน 5 เขต

2.2 เลือกโรงเรียนตามเขตการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน

2.3 ค้นดูรายชื่อหัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ จำนวน 5 คน จากฝ่ายสถิติและแผนงาน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. ศึกษานิเทศก์วิชาศิลปศึกษา จำนวน 5 คน มีขั้นตอนการเลือกดังนี้

3.1 จับสลากเลือกเขตการศึกษา จำนวน 5 เขต

3.2 ค้นดูรายชื่อศึกษานิเทศก์วิชาศิลปศึกษา ตามเขตการศึกษาจากฝ่ายสถิติ

และแผนงาน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 คน

4. คณะผู้ทำงานพัฒนาหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาและคณะกรรมการแต่งตั้งแบบเรียน
ทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน มีขั้นตอนการเลือก
ดังนี้

4.1 เลือกรายชื่อของคณะผู้ทำงานพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา และคณะกรรมการ
แต่งตั้งแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากหนังสือหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน

4.2 ขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา
และคณะกรรมการแต่งตั้งแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 โดยได้รับความร่วมมือ
ในการออกแบบสอบถามจำนวน 5 คน

ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อให้ได้ความสอดคล้อง
ในความเห็นครั้งนี้จำนวน 20 คน

การสร้างเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดกระทำดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์
แบบเรียน พร้อมกับได้ปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและ
แก้ไขในการกำหนดเกณฑ์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. นำเกณฑ์ที่กำหนดมาจัดหมวดหมู่ โดยยึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง เพื่อหา
ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษา โดยมีรายละเอียดในภาคผนวก ก.

3. นำเกณฑ์ที่ได้ให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจแก้ไขความถูกต้อง และความชัดเจนของสิ่งที่จะศึกษา แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

3.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาแบบเรียน ของทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 กับจุดมุ่งหมายทางหลักสูตรศิลปศึกษา โดยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า ห้าตัวเลือกจำนวน 26 ข้อ (ดังปรากฏในภาคผนวก ข.)

3.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น สำหรับเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์แบบเรียน เพื่อต้องการทราบสภาพที่ควรจะเป็น เกี่ยวกับเนื้อหาว่าเห็นควรที่จะเพิ่มขึ้นในเรื่องใด ควรคงไว้ในเรื่องใด ควรลดลงในเรื่องใด และควรพัฒนาในเรื่องใด (ดังปรากฏในภาคผนวก ข.)

4. นำแบบสอบถามในข้อ 3.1 และข้อ 3.2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 1

5. เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จะดำเนินการดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามของรอบที่ 1 เฉพาะตอนที่ 1 จำนวน 26 ข้อมาหา ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อ แล้วจัดทำแบบสอบถามใหม่ที่มี ประโยชน์พร้อมกับแจ้งตำแหน่งความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละคนตอบเป็นรายข้อ ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเป็นรอบที่ 2 เพื่อพิจารณาที่จะยืนยัน หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ได้หากต้องการ (ดังปรากฏในภาคผนวก ค.)

5.2 นำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งผู้วิจัย เก็บรวบรวมได้มาประกอบการวิเคราะห์ต่อไป

6. เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 ตอนที่ 1 คืนมาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำมาหาข้อมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อ แสดงตำแหน่งความเห็น ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและตำแหน่งคำตอบของแต่ละรายบุคคล และในรอบนี้เห็นว่าคำตอบของ ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องเป็นเอกพจน์ จึงยุติการตอบแบบสอบถามแค่รอบที่ 2 (ดังปรากฏ ในภาคผนวก ค.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้วิธีการทางสถิติโดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. คำนวณหาค่ามัชฌิมฐาน ของระดับคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันกับกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสอดคล้องน้อยที่สุด

ค่ามัชฌิมฐานที่คำนวณได้จากค่าตอบของผู้เชี่ยวชาญ แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ค่ามัชฌิมฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ค่ามัชฌิมฐานระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก

ค่ามัชฌิมฐานระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ค่ามัชฌิมฐานระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์น้อย

ค่ามัชฌิมฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยและ เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

2. คำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของการระดับคะแนนจากแบบสอบถาม
 ตอนที่ 1 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องของคำตอบ โดยกำหนดเกณฑ์
 ไว้ว่า ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็น
 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความนั้นมี
 มากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน
3. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ของการตอบแบบสอบถาม
 ของแต่ละข้อความจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. มัชฌิมฐาน (Median)
2. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ใช้สูตร

$$I.R. = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ I.R. แทน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
 Q_3 แทน ควอไทล์ที่ 3 หรือเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75
 Q_1 แทน ควอไทล์ที่ 1 หรือเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25

$$\text{และ } Q_1 = L + i \frac{(N/4 - \text{cumf}_i)}{f_q}$$

$$Q_3 = L + i \frac{(3N/4 - \text{cumf}_i)}{f_q}$$

ในเมื่อ L แทน ค่าชี้จากกึ่งกลางของคะแนนที่เป็นที่ตั้งของควอไทล์
 i แทน ขนาดของช่วงคะแนน
 ในเมื่อ cumf แทน ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดซึ่งเป็นที่ตั้งของควอไทล์
 f_q แทน ความถี่ของช่วงคะแนนซึ่งเป็นที่ตั้งของควอไทล์

3. สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ดังผลการวิเคราะห์ในข้อมูลในบทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ได้จัดทำตามลำดับดังนี้

- ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ของแบบสอบถามเครือข่ายรอบที่ 1 วิเคราะห์โดยหาคำมัชฌฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของแต่ละข้อคำถามละเอียดของการวิเคราะห์ในภาคผนวก ก และ ง สำหรับการคำนวณหาคำมัชฌฐาน ผู้วิจัยได้นำมาแปลความหมายดังนี้
 - คำมัชฌฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด
 - คำมัชฌฐานระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก
 - คำมัชฌฐานระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 - คำมัชฌฐานระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์น้อย
 - คำมัชฌฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยและ เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด
- ส่วนการหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 และควอไทล์ที่ 1 แล้วนำมาแปลความหมายดังนี้
 - ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่า ความคิดเห็น ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใด มีค่าตั้งแต่ 1.50 ขึ้นไป แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ของแบบสอบถามเคลฟาย สอบถามรอบที่สอง ผู้วิจัยนำมาหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เหมือนกับรอบแรก (ทั้งรายละเอียดในภาคผนวก ค.) และในรอบนี้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเอกพจน์ จึงยุติส่งแบบสอบถามเพียงรอบที่สอง

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาหาค่าความถี่ของความเห็นผู้เชี่ยวชาญ สำหรับความเห็นในตอนนี้ ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์แบบเวียนเพื่อต้องการทราบสภาพที่ควรจะเป็นต่อไป

ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงแบ่งได้เป็นสองตอนคือ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นของเนื้อหาในแบบเวียนทัศนศิลปศึกษาคงต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ในตอนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของ เนื้อหาของแบบเวียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ตามจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ข้อ 1 ถึง ข้อ 8 โดยใช้ค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังปรากฏในตาราง 1 - 8 คงต่อไปนี้

ตาราง 1 มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดมุ่งหมาย ข้อ 1 เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะ
นิสัยของตนเอง

จุดมุ่งหมาย ข้อ 1	มัธยมศึกษา	พิสัยระหว่างควอไทล์
1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิดศิลปะนิสัยที่กล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำ	4	0.63
1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมผู้เรียนเกิดความคิด ประณีตละเอียดลออ	3	0.60
1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสวยรักงาม	4	0.66
1.4 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนรัก ความสะอาด	3	0.66

จากตาราง 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63, 0.60, 0.66 และ 0.66) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษามีความสอดคล้องกับ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา ข้อ 1.1 และข้อ 1.3 อยู่ในเกณฑ์มาก (มัธยมศึกษา 4, 4)
ส่วนข้อ 1.2 และ 1.4 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (มัธยมศึกษา 3, 3)

ตาราง 2 มีchyฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาขั้ญพ่งหมาย ข้อ 2 เพื่อสำรวจความถึนคัและความสนใจทางศิลปะ

ขั้ญพ่งหมาย ข้อ 2	มีchyฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
2.1 เนื้อหาวิชาเสนอขั้ญพ่งแบบที่ให้ผู้เรียนคัแสดงออกตามความสามารถของทณ	3	0.63
2.2 เนื้อหาวิชาเสนอขั้ญพ่งแบบที่ให้ผู้เรียนแสดงออกตามทักษะของทณ	3	0.66
2.3 เนื้อหาวิชาคั้ญพ่งพื้นฐานความรู้และมีการจูงใจให้มีการคัศึกษาค้นควา้ต่อไป	3	0.63

จากตาราง 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63, 0.66 และ 0.63) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์คัมีความสอดคล้องกับขั้ญพ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปะคัศึกษา ข้อ 2.1 ข้อ 2.2 และ ข้อ 2.3 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (มีchyฐาน 3, 3, 3)

ตาราง 3 มัธยมและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
 ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดมุ่งหมาย ข้อ 3 เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
 เห็นคุณค่าของศิลปะกับชีวิตประจำวัน

จุดมุ่งหมาย ข้อ 3	มัธยม	พิสัยระหว่างควอไทล์
3.1 เนื้อหาวิชาได้ให้ความรู้ที่สามารถนำไป คัดแปลงเหมาะสมกับชีวิตประจำวันได้	4	0.63
3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนดครูเรียนสามารถใช้ วิชาความรู้ในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ได้ ตามความเหมาะสม	4	0.66
3.3 เนื้อหาวิชาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทาง ศิลปะศึกษาให้ปรากฏเป็นรูปธรรม	3	0.60

จากตาราง 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63,
 0.66 และ 0.60) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศึกษาศิลปะมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ
 หลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา ข้อ 3.1 และข้อ 3.2 อยู่ในเกณฑ์มาก (มัธยม 4, 4) ส่วนข้อ 3.3
 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (มัธยม 3)

ตาราง 4 มีพื้นฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
 ความสอดคล้องของเนื้อหาบทสรุปของข้อ 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพ โดยปลูกฝังความ
 ประณีต ละเอียดย่อย และมีความสนใจในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง
 และสังคม

จุดมุ่งหมาย ข้อ 4	มีพื้นฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
4.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมี เหตุผลและยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ	3	0.66
4.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เป็นคนมีความ มั่นใจในตนเอง	3	0.60
4.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ กล้าที่จะแสดงออก	4	0.57
4.4 เนื้อหาวิชาช่วยเสริมสร้างจริยธรรม	3	0.60

จากตาราง 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66,
 0.60, 0.57, 0.60) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ
 หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ข้อ 4.3 อยู่ในเกณฑ์มาก (มีพื้นฐาน 4) ส่วนข้อ 4.1 ข้อ 4.2
 และข้อ 4.4 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (มีพื้นฐาน 3, 3, 3)

ตาราง 5 มีพื้นฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
ความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งจุดมุ่งหมาย ข้อ 5 ส่งเสริมการแสดงออกโดยทางคนควา
ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรม จากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมรวม
ของหมู่คณะ

จุดมุ่งหมาย ข้อ 5	มีพื้นฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือก ปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	4	0.78
5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ คนควาททดลอง	4	0.66
5.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อหมู่คณะ	3	0.66

จากตาราง 5 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.78
0.66 และ 0.66) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศึกษามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา ข้อ 5.1 และข้อ 5.2 อยู่ในเกณฑ์มาก (มีมีพื้นฐาน 4, 4) ส่วน
ข้อ 5.3 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (มีมีพื้นฐาน 3)

ตาราง 6 มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความพึงเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
ความสอดคล้องของเนื้อหาบทสรุปของข้อ 6 เพื่อให้เกิดความนิยมขึ้นที่จะนำไปสู่การ
อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย

จุดมุ่งหมายข้อ 6	มัธยมศึกษา	พิสัยระหว่างควอไทล์
6.1 เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็นคุณค่าการเรียนรู้ และการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลัง	3	0.60
6.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญ ของวัฒนธรรมของตน ซึ่งอาจแตกต่าง กับชาติอื่น	3	0.63
6.3 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นถึงความเป็น เอกลักษณ์ของชาติ	4	0.63
6.4 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นว่าศิลปะเป็น ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิด การศึกษาและค้นคว้า	3	0.63

จากตาราง 6 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60, 0.63 และ 0.63) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาข้อ 6.3 อยู่ในเกณฑ์มาก (มัธยมศึกษา 4) ส่วนข้อ 6.1 ข้อ 6.2 และข้อ 6.4 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (มัธยมศึกษา 3, 3, 3)

ตาราง 7 มัธยมศึกษาและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความพึงเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
ความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุดมุ่งหมาย ข้อ 7 เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอภิเษกหรือการ
ประกอบอาชีพสำหรับผู้ฝึกและสนใจ

จุดมุ่งหมาย ข้อ 7	มัธยมศึกษา	พิสัยระหว่างควอไทล์
7.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์ไปพัฒนาหรือประกอบอาชีพ ได้ตามความถนัดและความสนใจ	3	0.60
7.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ นำความรู้ประยุกต์ในงานอภิเษก ประจำวันได้	4	0.69

จากตาราง 7 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60
และ 0.69) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศึกษามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
วิชาทัศนศึกษา ข้อ 7.2 อยู่ในเกณฑ์มาก (มัธยมศึกษา 4) ส่วนข้อ 7.1 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
(มัธยมศึกษา 3)

ตาราง 8 มัธยมและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
ความสอดคล้องของเนื้อหาบทจุลมุ่งหมาย ข้อ 8 เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและ
อารมณ์

จุลมุ่งหมาย ข้อ 8	มัธยม	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
8.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์	4	0.60
8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการ แสดงออกทางศิลปะ	4	0.57
8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดความ พึงพอใจและมุ่งพัฒนาในค่านิยม จิตใจ	4	0.63

จากตาราง 8 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60, 0.57 และ 0.63) ว่าเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์มีความสอดคล้องกับจุลมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ข้อ 8.1 ข้อ 8.2 และข้อ 8.3 อยู่ในเกณฑ์มาก (มัธยม 4, 4, 4)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 5 บท (ดังปรากฏในตาราง 9 - 13)

ตาราง 9 ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา
บทที่ 1 การวาดเขียน

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความถี่
บทที่ 1 การวาดเขียน	เรื่องที่ควรเพิ่ม	
	เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสี	5
	เรื่องวิธีใช้เครื่องเขียน	3
	เรื่องภาพคน	2
	เรื่องความหมายและคุณค่า	2
	เรื่องการเตรียมอุปกรณ์และเครื่องเขียน	1
	เรื่องภาพไทย	1
	เรื่องภาพทิวทัศน์	1
	เรื่องแนวทางการแสดงออก	1
	เรื่องที่ควรลด	
	เรื่องภาพฝอยนัง	5
	เรื่องภาพไทย	1
	เรื่องภาพคน	1
	เรื่องภาพทิวทัศน์	1
	เรื่องภาพประกอบเรื่อง	1
	เรื่องการเตรียมอุปกรณ์และเครื่องเขียน	1

ตาราง 9 (ต่อ)

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความถี่
	เรื่องที่ควรคงไว้ ควรคงไว้ทุกเรื่อง เรื่องภาพไทย เรื่องภาพประกอบเรื่อง เรื่องภาพทิวทัศน์ เรื่องความหมายและคุณค่า เรื่องที่ควรพัฒนา เรื่องภาพคน เรื่องแนวทางการแสดงออก เรื่องภาพการ์ตูน เรื่องภาพไทย เรื่องภาพทิวทัศน์ เรื่องวิธีใช้เครื่องเขียน เรื่องการใช้เครื่องมืออุปกรณ์	10 3 1 1 1 4 2 2 2 1 1 1

จากตาราง 9 ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เพิ่มเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับสี ความถี่เท่ากับ 5 ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้เพิ่มคอนชางนอย สำหรับเรื่องที่ควรคง ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้คงเรื่องภาพฝาผนัง ความถี่เท่ากับ 5 ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้คงคอนชางนอย สำหรับเรื่องที่ควรคงไว้ ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้คงไว้ทุกเรื่อง ความถี่เท่ากับ 10 ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้คงไว้คอนชางนอย สำหรับเรื่องที่ควรพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้พัฒนาเรื่องภาพคน ความถี่เท่ากับ 4 ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้พัฒนาคอนชางนอย

ตาราง 10 ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียน
ทัศนศิลปศึกษา ในบทที่ 2 การปั้น การแกะสลัก

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความถี่
บทที่ 2 การปั้น การแกะสลัก	เรื่องที่ควรเพิ่ม	
	เรื่องการสร้างงานปั้น งานแกะสลัก	3
	เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปั้น การแกะสลัก	2
	เรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์การแกะสลัก	2
	เรื่องการปั้น	2
	เรื่องการตกแต่งรูปปั้น	1
	เรื่องที่ควรลด	
	ไม่ควรลด	7
	เรื่องกาแกะสลัก	1
	เรื่องการปั้น	1
	เรื่องการทำแม่พิมพ์และการหล่อ	1
	ควรปรับปรุงทุกเรื่อง	1
	เรื่องที่ควรคงไว้	
	ควรคงไว้ทุกเรื่อง	13
	เรื่องการทำแม่พิมพ์และการหล่อ	2
	เรื่องการแกะสลัก	2
	เรื่องการสร้างงานปั้น	1
	เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานปั้น	1
	เรื่องการประกอบชิ้นส่วนรูปทรง	1

ตาราง 10 (ต่อ)

บทที่	สมมติที่จะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความดี
	เรื่องที่ควรพัฒนา เรื่องการตกแต่งรูปปั้น รูปแกะสลัก เรื่องการทำแม่พิมพ์ และการหล่อ เรื่องการสร้างงานปั้นและการแกะสลัก เรื่องการประกอบชิ้นส่วนรูปทรง เรื่องการทำแม่พิมพ์และการหล่อ	2 2 2 1 1

จากตาราง 10 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ทำการให้เพิ่มแสดงว่าเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรนี้แล้ว สำหรับเรื่องที่ควรลดผู้เชี่ยวชาญไม่ทำการให้ลดเรื่องใด ความดีเท่ากับ 7 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่ทำการให้ลดค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่องที่ควรคงไว้ผู้เชี่ยวชาญทำการให้คงไว้ทุกเรื่อง ความดีเท่ากับ 13 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่องที่ควรพัฒนาผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ทำการให้พัฒนา แสดงว่าเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรนี้แล้ว

ตาราง 11 ตารางความดีของสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาวิชาของแบบเรียนทัศนศึกษา
ในบทที่ 3 การพิมพ์ภาพ

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความดี
บทที่ 3 การพิมพ์ภาพ	เรื่องที่ควรเพิ่ม เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพ เรื่องอุปกรณ์การพิมพ์ภาพ เรื่องการพิมพ์จากวัสดุอื่น ๆ เรื่องที่ควรลด ไม่ควรลด เรื่องการพิมพ์จากแม่พิมพ์ธรรมชาติ เรื่องการทำแม่พิมพ์และการพิมพ์ภาพ ควรปรับปรุงใหม่ เรื่องที่ควรคงไว้ คงไว้ทุกเรื่อง เรื่องการทำแม่พิมพ์และการพิมพ์ภาพ เรื่องการพิมพ์จากวัสดุอื่น ๆ เรื่องที่ควรพัฒนา เรื่องการพิมพ์จากวัสดุอื่น ๆ เรื่องการทำแม่พิมพ์และการพิมพ์ภาพ	2 2 1 7 2 2 1 16 2 1 2 1

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ตอบการให้เพิ่มแสดงว่าเนื้อหาที่ใช้หลักสูตรก็แล้วสำหรับเรื่องที่ควรลด ผู้เชี่ยวชาญไม่ตอบการให้ลดเรื่องใด ความถี่เท่ากับ 7 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ของการให้ลดค่อนข้างน้อยสำหรับเรื่องที่ควรคงไว้ผู้เชี่ยวชาญตอบการให้คงไว้ทุกเรื่อง ความถี่เท่ากับ 16 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ของการให้คงไว้ค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่องที่ควรพัฒนาผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ตอบการให้พัฒนาแสดงว่าเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรก็แล้ว

ตาราง 12 ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาวิชาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ในบทที่ 4 การสร้างสรรค์งานศิลปะ

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความถี่
บทที่ 4 การสร้างสรรค์ งานศิลปะ	เรื่องที่ควรเพิ่ม	
	เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ	2
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับพื้นผิว	2
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรงและรูปร่าง	1
	เรื่องที่ควรลด	
	ไม่ควรลด	5
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับมวลและบริเวณว่าง	2
	เรื่องงานสร้างเกี่ยวกับภาพแบนและภาพตั้ง	2
	เรื่องงานสร้างเกี่ยวกับรูปทรงและรูปร่าง	1

ตาราง 12 (ต่อ)

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความถี่
	เรื่องที่ควรคงไว้	
	คงไว้ทุกเรื่อง	12
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพปะติด	2
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรงและรูปร่าง	1
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพแขวนและภาพตั้ง	1
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับพื้นผิว	1
	ควรปรับปรุงทุกเรื่อง	1
	เรื่องที่ควรพัฒนา	
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพปะติด	3
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพแขวนและภาพตั้ง	2
	เรื่องงานสร้างสรรค์งานศิลปะ	1
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับพื้นผิว	1
	เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับมวลและบริเวณว่าง	1

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ต้องการให้เพิ่มแสดงว่าเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรนี้แล้วสำหรับเรื่องที่ควรลด ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องการให้ลดเรื่องใดความถี่เท่ากับ 5 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้ลดค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่องที่ควรคงไว้ ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้คงไว้ทุกเรื่องความถี่เท่ากับ 12 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้คงไว้ค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่องที่ควรพัฒนาผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ต้องการให้พัฒนาแสดงว่าเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรนี้แล้ว

ตาราง 13 ตารางความถี่ของสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาวิชาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา
ในบทที่ 5 ศิลปะพื้นบ้าน

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของแบบเรียน	ความถี่
บทที่ 5 ศิลปะพื้นบ้าน	เรื่องที่ควรเพิ่ม	
	ควรเพิ่มในเรื่องการเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้าน	2
	ควรเพิ่มในเรื่องรูปแบบของเรื่องไขพื้นบ้าน	2
	เรื่องที่ควรลด	
	ไม่ควรลด	8
	เรื่องศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องประดับ	1
	เรื่องศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องใช้	1
	เรื่องที่ควรคงไว้	
	ควรคงไว้ทุกเรื่อง	10
	เรื่องศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องเล่น	4
	เรื่องศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องประดับ	2
	เรื่องศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องใช้	1
	เรื่องรูปแบบของเครื่องใช้พื้นบ้าน	1
	เรื่องความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้าน	1
	เรื่องที่ควรพัฒนา	
	เรื่องความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้าน	2
	เรื่องศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องประดับ	2
	เรื่องรูปแบบของเครื่องใช้พื้นบ้าน	1

จากตาราง 13 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ต้องการให้เพิ่ม แสดงว่าเนื้อหาที่ใช้
 ในหลักสูตรนี้แล้ว สำหรับเรื่องที่ควรลดผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องการให้ลดเรื่องใดความถี่เท่ากับ 8
 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้ลดค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่องที่ควรคงไว้ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้
 คงไว้ทุกเรื่องความถี่เท่ากับ 10 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้คงไว้ค่อนข้างน้อย สำหรับเรื่อง
 ที่ควรพัฒนาผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยที่ต้องการให้พัฒนา แสดงว่าเนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรนี้แล้ว

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 รวมทั้งสิ้น 4 กลุ่ม คือ ครูผู้สอนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 หัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษา ศึกษาานิเทศก์วิชาศิลปศึกษา และคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา และคณะกรรมการแท่งแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 กลุ่มละ 5 คน รวมเป็น 20 คน

เครื่องมือที่ใช้

เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 เป็นตัวกำหนดแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือ แทนคำถามปลายเปิด สำหรับผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 1 โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อหาความสอดคล้องจาก
ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102
กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะ
เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศ 101 ศ 102
ว่าควรเป็นอย่างไรในหัวข้อต่อไปนี้ ควรจัดเนื้อหาเพิ่มขึ้นในเรื่องใด ควรลดลงในเรื่องใด
ควรคงไว้ในเรื่องใด และควรพัฒนาในเรื่องใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามรอบที่ 1 ตอนที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน
ตอบแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาหาค่ามัธยฐานและ
ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 2 ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีข้อความเดิม
ซึ่งได้คำนวณค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ไว้แล้ว แต่เพิ่มตำแหน่งความเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบในรอบแรกให้ทราบเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณา
ยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบได้หากต้องการ และผู้วิจัยต้องการค่ายืนยันในเหตุผลที่
ผู้เชี่ยวชาญไม่เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นในกรณีที่คำตอบของเขาเบี่ยงเบนไปจากกลุ่ม
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 ตอนที่ 1 คืนมาแล้วผู้วิจัยได้นำมาหาค่า
มัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายข้ออีกครั้งหนึ่งและเห็นว่าคำตอบครั้งนี้มีความเป็น
เอกพันธ์จึงยุติการตอบแบบสอบถามเพียงรอบที่ 2
4. ความเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิดของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ผู้วิจัย
ได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความสอดคล้องของเนื้อหาแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พหุศักราช 2521 ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายข้อ 1 เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมายข้อ 1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิดศิลปะนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ และข้อ 1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสวยรักงาม สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ต่อเนื้อหาวิชา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย ข้อ 1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิด ประโยชน์ และข้อ 1.4 เนื้อหา วิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนรักความสะอาด

จุดมุ่งหมายข้อ 2 เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทางศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายข้อ 2.1 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก ตามความสามารถของตน ข้อ 2.2 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียน แสดงออกตาม ทักษะของตน และข้อ 2.3 เนื้อหาวิชาได้ปูพื้นฐานความรู้และมีการสนใจให้มีการศึกษา ค้นคว้าต่อไป

จุดมุ่งหมายข้อ 3 เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปะ กับชีวิตประจำวัน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมายข้อ 3.1 เนื้อหาวิชาได้ให้ความรู้ที่สามารถนำไป คัดแปลงเหมาะสมกับชีวิตประจำวันได้ ข้อ 3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนดให้ผู้เรียนสามารถใช้ วิจัยพัฒนาในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์ได้ตามความเหมาะสม สำหรับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญต่อเนื้อหาวิชา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายข้อ 3.3 เนื้อหาวิชาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางศิลปศึกษาให้ปรากฏเป็น รูปธรรม

จุดมุ่งหมายข้อ 4 เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝังความประณีต ละเอียดย่อ และมีการสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมายข้อ 4.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อเนื้อหาวิชา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายข้อ 4.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล และยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ ข้อ 4.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง และข้อ 4.4 เนื้อหาวิชาช่วยเสริมสร้างรสนิยม

จุดมุ่งหมายข้อ 5 ส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรม จากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญในกิจกรรมร่วมของทุกคน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมายข้อ 5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และข้อ 5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายข้อ 5.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีความรับผิดชอบทุกคน

จุดมุ่งหมายข้อ 6 เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มากในจุดมุ่งหมาย ข้อ 6.3 เนื้อหาวิชานั้นให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายข้อ 6.1 เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็นคุณค่าการเรียนรู้ และการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลัง ข้อ 6.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของคน ซึ่งอาจแตกต่างกับชาติอื่น และข้อ 6.4 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษา และค้นคว้า

จุดมุ่งหมายข้อ 7 เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอภิเษกหรือการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ต้นคิดและสนใจ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นท่อนี้อาจารย์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมายข้อ 7.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในงานอภิเษกประจำวันได้ สำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่อนี้อาจารย์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมายข้อ 7.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์ไปพัฒนาหรือประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ

จุดมุ่งหมายข้อ 8 เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลาย จิตใจ และอารมณ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นท่อนี้อาจารย์มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมายข้อ 8.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ ข้อ 8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ และข้อ 8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและมุ่งพัฒนาในค่านิยม จิตใจ

2. สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา

2.1 เนื้อหาที่ควรเพิ่ม บทที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้เพิ่มเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสี บทที่ 2 เพิ่มเรื่องการสร้างงานปั้น งานแกะสลัก บทที่ 3 เพิ่มเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพ บทที่ 4 เพิ่มเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานศิลปะ และบทที่ 5 เพิ่มเรื่องการเรียนรู้ศิลปะพื้นฐาน

2.2 เนื้อหาที่ควรลด ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้ลดเฉพาะบทที่ 1 เรื่องภาพผาผนัง สำหรับเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้ลดค่อนข้างน้อย

2.3 เนื้อหาที่ควรคงไว้ ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้คงไว้ทุกเรื่อง

2.4 เนื้อหาที่ควรพัฒนา บทที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญต้องการให้พัฒนาเรื่องภาพคน บทที่ 2 เรื่อง การตกแต่งรูปปั้น รูปแกะสลัก บทที่ 3 เรื่องการพิมพ์ภาพจากวัสดุอื่น ๆ บทที่ 4 เรื่องงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพปะติด และบทที่ 5 เรื่องความเข้าใจในศิลปะพื้นฐาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปราย มีดังนี้

ตอนที่ 1 ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายข้อ 1 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในมุ่งหมายข้อ 1.1 เรื่องเนื้อหาวิชาก่อให้เกิดศิลปินที่กล้าแสดงออกทั้งความคิด และการกระทำ ซึ่งมีมาตรฐาน 4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 และ ข้อ 1.3 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสวยรักงาม ซึ่งมีมาตรฐาน 4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่จัดไว้นั้นมีความสอดคล้องกับหลักสูตรมาก และศิลปะทุกแขนงมีอิทธิพลในการชักเสลาความคิดและจิตใจคน ยกกระดับจิตใจคนให้มีความละเอียดอ่อน มีเมตตาไม่แข็งกระด้าง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ เอกวิทย์ ณ ถลาง และธนานิวัฒน์ จอมมณี (เอกวิทย์ ณ ถลาง และธนานิวัฒน์ จอมมณี 2524 : 138) ที่กล่าวถึง วิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่า มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างศิลปินให้เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ 2504 : 7 - 8) ที่กล่าวว่า ศิลปะจะช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตในทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางสังคม ความเจริญเติบโตทางด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมีคุณค่าต่อเด็กและสังคม ประเทศชาติอย่างมาก โดยเฉพาะความเจริญทางด้านสุนทรียภาพจะช่วยให้คนรักสวยรักงาม

สำหรับเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 1.2 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริมผู้เรียนเกิดความรู้สึก ประณีต ละเอียดอ่อน ซึ่งมีมาตรฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60 ข้อ 1.4 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนรักความสะอาด ซึ่งมีมาตรฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 ที่เป็นเช่นนี้

อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้เป็นคนประณีต ละเอียดย่อย และรักความสะอาดเท่าที่ควร แม้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง ทั้งนี้วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างจิตใจให้สูงขึ้น เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพินิจ ภวังคะรัต (อ้างจากวิวัฒน์ เจริญ 2527 : 197 - 198) ที่กล่าวว่า การศึกษาศิลปะจะนำไปสู่ความเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่น่าดู มีความเป็นระเบียบ เช่นรู้จักรักษาร่างกายให้สมบูรณ์ และสะอาด และทรงกับความเห็นของ เลิศ อานันตะ (เลิศ อานันตะ 2523 : 138) ที่กล่าวถึงคุณประโยชน์ของการเรียนศิลปศึกษาวาจะช่วยส่งเสริมให้เด็กทุกเพศ ทุกวัย ให้มีโอกาสแสดงความสามารถเพื่อพัฒนาการทางสุขภาพจิตและกายด้วย

จุดมุ่งหมายข้อ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 2.1 เรื่อง เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถของตน ซึ่งมีมัธยฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 ข้อ 2.2 เรื่องเนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนแสดงออกตามทักษะของตน ซึ่งมีมัธยฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 และข้อ 2.3 เรื่อง เนื้อหาวิชาได้ปูพื้นฐานความรู้ และมีการจูงใจให้มีการศึกษาค้นคว้าต่อไป ซึ่งมีมัธยฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาวิชาที่จัดไว้มีความสอดคล้องค่อนข้างน้อย ผู้เรียนยังไม่สามารถแสดงออกตามความสามารถของตน แม้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้า ทดลอง เพื่อพบความสามารถของตนเอง และแสดงออกได้อย่างเต็มที่ คุณประโยชน์ของศิลปศึกษานี้สอดคล้องกับบทความของ เลิศ อานันตะ (เลิศ อานันตะ 2523 : 63) ที่กล่าวว่า การสอนศิลปะที่คั่นต้องสอนให้นักเรียนค้นพบด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และยังได้สอดคล้องกับบทความของสมนึก ศรีโชติ (สมนึก ศรีโชติ 2528 : 5) ที่กล่าวว่า ศิลปศึกษาเสริมสร้างลักษณะนิสัยก่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์ให้สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน และวิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ (วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ 2504 : 9) ได้กล่าวว่า วิชาศิลปศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบุคคลให้เจริญงอกงาม

เพื่อจะได้เป็นประชาชนที่มีความสามารถ เช่น มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าในศิลปะ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีโอกาสได้สำรวจทรวจค้นในด้านต่าง ๆ ของศิลปะเพื่อจะได้ทราบถึงความสามารถและความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อารี สุทธิพันธุ์ (อารี สุทธิพันธุ์ 2519 : 40) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะศึกษาค้นคว้า บันทึกเรื่องราว จากความคิด คำราเสมอส่วน วิรุณ ทั้งเจริญ (วิรุณ ทั้งเจริญ 2524 : 62) กล่าวถึง กิจกรรมศิลปะว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเลือกสรรและสร้างสรรค์งานด้วย วัสดุต่าง ๆ เป็นการเสนอความรู้สึกผ่านวัสดุ สร้างความประทับใจให้กับตนเองในขณะปฏิบัติงาน และสร้างความภาคภูมิใจที่สามารถสร้างงานให้สำเร็จลงได้ หลังจากนั้นยังเป็นการสร้างความรู้สึกชื่นชมผลงานศิลปะ และ ชลอ พงษ์สามารถ (อ้างจากวิรุณ ทั้งเจริญ 2524 : 218) ยังกล่าวถึงวิชาศิลปศึกษา ว่าเป็นวิชาทักษะ การที่นักเรียนได้ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมมากเท่าใด จะเกิดทักษะมากขึ้น เท่านั้นเช่นเดียวกับ ศิลป์ชัย ชื่นประเสริฐ (ศิลป์ชัย ชื่นประเสริฐ 2524 : 58) ที่กล่าวว่า ศิลปะมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ตลอดเวลา วิธีทางศิลปะจึงเป็น ทางพัฒนาการแสดงออก พัฒนาความคิดอันจะเป็นหนทางไปสู่การพัฒนามนุษย์ต่อไป

จากมุงหมายข้อ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มาก ในจากมุงหมาย 3.1 เรื่อง เนื้อหาวิชาได้ให้ความรู้ที่สามารถนำไปดัดแปลง เหมาะสมกับชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีมาตรฐาน 4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 และข้อ 3.2 เรื่อง เนื้อหาวิชาที่กำหนดผู้เรียนสามารถใช้วิจารณ์ในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์ ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งมีมาตรฐาน 4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 ที่เป็นเช่นนี้จะเป็น เพราะเนื้อหาวิชาที่กำหนดนั้นมีความสอดคล้องกับจากมุงหมายมากโดยที่เนื้อหาวิชาได้กำหนดให้นักเรียนเลือกวัสดุ อุปกรณ์ตามความเหมาะสม สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้และเนื้อหาวิชาให้ความรู้ หลักเกณฑ์ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2515 : 21) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีความรู้ทางศิลปะและนำมาใช้ได้ถูกต้องกับชีวิตประจำวันจำเป็นต้องมีความพอใจ อารมณ์ ความรู้สึกจากคุณค่าที่ได้เห็นจากความงามของงานศิลปะ ซึ่งตรงกับ อารี สุทธิพันธุ์ (อารี สุทธิพันธุ์ 2519 : 1) ที่กล่าวว่า ศิลปะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตเราเป็นอย่างมาก ดังนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า

ศิลปะผูกพันกับชีวิต ความเป็นอยู่ของเราอย่างมากและตรงกับ ชลอ พงษ์สามารถ (ชลอ พงษ์สามารถ 2526 : 26) ที่กล่าวว่า การเรียนศิลปะศึกษาจะปลูกฝังรสนิยมที่ดีให้แก่บุคคลเพื่อความสมบูรณ์แก่ชีวิต มีความกล้า มั่นใจ สามารถเข้าสังคมกับใคร ๆ ได้อย่างดี ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดเวลา

สำหรับเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 3.๖ เรื่องเนื้อหาวิชาให้ความรู้ และหลักเกณฑ์ทางศิลปะศึกษาให้ปรากฏเป็นรูปธรรม ซึ่งมีมีมาตรฐาน 3 พัลยระหว่างควอไทล์ 0.60 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเท่าที่ควร แม้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจ และเกิดความรู้ในรูปแบบที่ชัดเจน ทั้งนี้กิจกรรมทางศิลปะควรทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายและเด็กต้องสามารถแก้ปัญหาได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ วิรุณ กังเจริญ (วิรุณ กังเจริญ 2524 : 63) ที่กล่าวถึงบทเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะว่า เด็กจะได้ลงมือลงถูก รู้จักวิธีแก้ปัญหาเด็กจะได้รับการสนับสนุนให้ค้นหาวิธีการในขณะที่สร้างสรรค์งานตลอดเวลา ย่อมทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ และพร้อมที่จะแสวงหาหรือมองปัญหาได้กว้างขวางขึ้น

จุดมุ่งหมายข้อ 4 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดประสงค์ 4.3 เรื่องเนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก ซึ่งมีมีมาตรฐาน 4 พัลยระหว่างควอไทล์ 0.57 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่จัดไว้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเนื้อหาวิชาได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก คุณสมบัติดังกล่าวมีส่วนสำคัญผลักดันให้ผู้เรียนเหล่านี้แสดงออกตามความพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อำนาง เย็นสบาย (อำนาง เย็นสบาย ม.ป.ป.: 81) ที่กล่าวว่า ศิลปะศึกษาสามารถสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น เชื้อมั่นในตนเอง

สำหรับเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 4.1 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผลและยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งมีมีมาตรฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 ข้อ 4.2

เรื่องเนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง มีมาตรฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60 และ ข้อ 4.4 เรื่อง เนื้อหาวิชาช่วยเสริมสร้างรสนิยม ซึ่งมีมาตรฐาน 3 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาวิชาไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ และเป็นคนมีเหตุผลเท่าที่ควร แม้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อีกทั้งศิลปะยังช่วยก่อให้เกิดรสนิยมที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ พินิจ ภวังคะรัต (อ้างจากวิรุณ ทังเจริญ 2527 : 201 - 202) ที่กล่าวว่า ศิลปะช่วยส่งเสริมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ส่งเสริมให้เกิดเกิดความซาบซึ้ง รู้จักการแก้ปัญหา สามารถสร้างสรรค์สิ่งประจำวันเสมอ และสมนึก ศรีโชติ (สมนึก ศรีโชติ 2528 : 5) กล่าวถึง วิชาศิลปศึกษาว่า จะทำให้มีจิตสำนึกในคุณค่า ให้มีความสุขสนทนากลั่นเพ่งเล็งทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ให้รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี สำหรับ เลิศ อานันตะ (เลิศ อานันตะ 2523 : 142) ได้กล่าวถึงการเป็นคนมีเหตุผล และยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ ว่าคุณค่าของศิลปะจะช่วยส่งเสริมให้รู้จักรับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถแก้ไขปัญหามาได้จากจุดประสงค์ของศิลปศึกษาที่กล่าวถึงการพัฒนานุคลิกภาพ จะพบว่า เด็กเก่งศิลปะส่วนใหญ่ มักจะประสบผลสำเร็จในการเรียนเพราะรู้จักนำความรู้แต่ละอย่างเชื่อมโยงกัน เข้าเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดี สุภาพ ร่าเริงแจ่มใส กล้าพูด กล้าทำ มีความคิดเห็นเป็นของตัวเอง และเป็นที่รักของคนทั่วไป (เลิศ อานันตะ 2523 : 5) และสอดคล้องกับความเห็นของวิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2520 : 8) ที่กล่าวถึงการมีรสนิยมทางศิลปะว่า ถ้าสังคมใดหรือชาติใดมีรสนิยมทางศิลปะที่ดีแล้วย่อมมีผลสะท้อนถึงวัฒนธรรมอันดีงามของชาตินั้น ๆ ด้วย

จุดมุ่งหมายข้อ 5 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมาย 5.1 เรื่อง เนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งมีมาตรฐาน 4 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.78 และข้อ 5.2 เรื่องเนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลอง ซึ่งมีมาตรฐาน 4 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้นั้น

ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เสมอ ผู้เรียนสามารถค้นหาหรือค้นคว้าสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากบทความของ ประวิทย์ จำปาทอง (ประวิทย์ จำปาทอง 2509 : 1 - 3) ที่กล่าวว่า การเรียนศิลปะต้องการให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากความมุ่งหมายในหลักสูตร ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ประเทศเจริญแล้วต้องการให้เกิดแก่คนในชาติของตน และสอดคล้องกับความเห็นของ วิรุณ ทั้งเจริญ (วิรุณ ทั้งเจริญ 2527 : 140) ที่กล่าวว่า การเป็นบุคลากรสำคัญของชาติจะมีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคม ไม่ว่าจะเป็นรสนิยมที่งดงาม การเป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ การเป็นบุคคลที่มีความสันติสุข หรือเป็นผู้มีวินัยในสังคม และตรงกับความเห็นของ เลิศ อานันทนะ (เลิศ อานันทนะ 2523 : 206) ว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้แสดงออกอย่างอิสระเสรีในการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ ๆ และตรงกับความเห็นของ วลีดา อินสอนลา (วลีดา อินสอนลา 2523 : 7) ที่กล่าวถึง การสอนศิลปะว่า การสอนศิลปะในสังคมไทย มีจุดมุ่งหมายต้องการให้เด็กเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (วลีดา อินสอนลา 2523 : 7)

สำหรับเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 5.3 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มคณะ ซึ่งมีมัธยฐาน 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.66 ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า เนื้อหาวิชาไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเท่าที่ควร แม้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียนศิลปะมีความรับผิดชอบเกิดขึ้น อีกทั้งวิชาศิลปะ ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและเกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งตรงกับบทความของ อารี สุทธิพันธ์ (อารี สุทธิพันธ์ 2519 : 40) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเป็นผู้ยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงความคิดของตน

จุดมุ่งหมายข้อ 6 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก ในจุดมุ่งหมาย 6.3 เรื่อง เนื้อหาวิชานั้นให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งมีมัธยฐาน 4 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 ที่เป็นเช่นนี้

เป็นเพราะว่า เนื้อหาที่กำหนดไว้นั้นได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จัก คุณค่าเอกลักษณ์ของความเป็นไทยไว้มาก ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนในมรดกของชาติ ก็จะเห็นได้จากบทความของ อารี สุทธิพันธุ์ (อารี สุทธิพันธุ์ 2519 : 50) ที่ได้กล่าวว่า ศิลปะนั้นจะเป็นเครื่องมณีนึกเหนียว และเป็นเครื่องบอกถึงวัฒนธรรมความเจริญของงานทางความคิด สติปัญญาของชนกลุ่มนั้น ๆ

สำหรับเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 6.1 เรื่อง เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็นคุณค่าการเรียนรู้ และการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลัง ซึ่งมีมาตรฐาน 3 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60 ข้อ 6.2 เรื่องเนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของตน ซึ่งอาจแตกต่างกับชาติอื่น ซึ่งมีมาตรฐาน 3 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 และ ข้อ 6.4 เรื่องเนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นว่า ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษาและค้นคว้า ซึ่งมีมาตรฐาน 3 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า เนื้อหาวิชาไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรักและซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมเท่าที่ควร แม้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความนิยมชมชื่น และรู้คุณค่าจนเกิดความหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของตน ซึ่งตรงกับบทความของวิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ 2504 : 7 - 8) ที่กล่าวว่า ศิลปะจะทำให้เกิดคุณค่าในศิลปวัฒนธรรม ศิลปะเป็นพลังสำคัญที่จรโลงศาสนา วัฒนธรรม และช่วยกล่อมเกลาจิตใจมนุษย์ให้สัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับชาติของคน (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2515 : 13) เช่นเดียวกันกับ ชลอ พงษ์สามารถ (ชลอ พงษ์สามารถ 2526 : 26) ที่กล่าวถึงการปลูกฝังการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์มรดกของชาติว่า เมื่อเราได้ปลูกฝังรสนิยมที่ดีจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกค่านอนุรักษ์ของที่เป็นวัฒนธรรม มรดกเก่าแก่ของชาติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ วิรุณ กังเจริญ (วิรุณ กังเจริญ 2524 : 62) ที่กล่าวว่า ผลงานศิลปะมีความสัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ผู้เรียนศิลปะจะเห็นคุณค่าความงามที่ศิลปินสร้างงาน และสามารถช่วยกันรักษาศิลปวัฒนธรรมไว้ด้วยความหวงแหนและตระหนักในสำคัญของวัฒนธรรมประจำชาติ

จุดมุ่งหมายข้อ 7 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มากในจุดมุ่งหมาย 7.2 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในงานอดิเรกประจำวันได้ ซึ่งมีมาตรฐาน 4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.69 ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากบทความ ของ อารี สุทธิพันธุ์ (อารี สุทธิพันธุ์ 2528 : 107) ที่กล่าวถึง ศิลปะว่ามีประโยชน์ ต่อชีวิตรประจำวัน เพราะทำให้เราเข้าใจหลักในการออกแบบสามารถเลือกสิ่งที่เหมาะสม ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับความเห็นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2515 : 20) ที่กล่าวถึง ความเกี่ยวข้องของศิลปะกับมนุษย์ว่า ศิลปะเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ สร้างสรรค์เพื่อสนองอารมณ์ จิตใจ เราจึงเกี่ยวข้องกับศิลปะจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้

สำหรับเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในจุดมุ่งหมาย 7.2 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสมการณ ไปพัฒนา หรือประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งมีมาตรฐาน 3 ค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ 0.60 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาวิชาไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียน นำความรู้ไปพัฒนาได้คึกเท่านี้ควร ถึงแม้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องการให้นักเรียน สามารถนำความรู้หรือประสมการณที่ได้รับจากการเรียนศิลปะไปประกอบอาชีพได้ตาม ความถนัด หรือความสนใจ ซึ่งตรงกับความเห็นของ พิณิจ ภวังคะรัต (อ้างจากวิรุณ ทังเจริญ 2527 : 197 - 201) ซึ่งกล่าวว่า เมื่อศึกษาศิลปะแล้วจะได้รับความรู้ เกี่ยวกับพัฒนาบุคลิกภาพ การแสดงออก การสังคม ความสามารถทางเศรษฐกิจเพื่อ การครองชีพ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุภา มาลาตุล ณ อยุธยา (สุภา มาลาตุล ณ อยุธยา 2524 : 51) ที่กล่าวว่า ผู้สนใจงานศิลปะสามารถไต่หาความรู้ เพื่อนำไปเป็นงานอดิเรกที่สร้างสรรค์ หรืออาจยึดเป็นอาชีพได้

จุดมุ่งหมายข้อ 8 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เนื้อหาวิชามีความสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มากในจุดประสงค์ 8.1 เรื่อง เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ปฏิบัติงานศิลปะเพื่อผ่อนคลายจิตใจ และอารมณ์ มีมาตรฐาน 4 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60

ข้อ 8.2 เรื่องเนื้อหาวิชาทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งมีพื้นฐาน 4 คำพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.57 และข้อ 8.3 เรื่องเนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ และมุ่งพัฒนาในด้านอารมณ์ จิตใจ มีพื้นฐาน 4 คำพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.63 ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่า เนื้อหาวิชาที่จัดไว้นี้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตใจสงบ อ่อนโยน เกิดความเข้าใจที่ดีต่อศิลปะ และมีการพัฒนาทางด้านอารมณ์ และจิตใจด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับความเห็นของ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา (สุภา มาลากุล ณ อยุธยา 2524 : 52) ที่กล่าวถึงผู้ที่มีความสนใจในศิลปะว่า จะมีอารมณ์อ่อนโยน ใจสงบ นอนคลาย ไม่เคร่งเครียด ทั้งนี้เกิดงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วย และสอดคล้องกับบทความของ อารี สุทธิพันธุ์ (อารี สุทธิพันธุ์ 2528 : 106) ที่กล่าวว่า ศิลปะช่วยให้คลายความเครียดของอารมณ์ สร้างความรื่นรมย์เบิกบาน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งตรงกับความเห็นของ พงพรรณ เลหาศิรินาถ (พงพรรณ เลหาศิรินาถ ม.ป.ป. : 5) ที่ว่า ศิลปะมีส่วนช่วยเสริมสร้างจิตใจมนุษย์ทำให้เกิดความรัก ศิลปศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณค่าทางอารมณ์ และจิตใจ การแสดงออกทางศิลปะจึงมีประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพ และเสริมสร้างสุขภาพจิต และสอดคล้องกับความเห็นของ วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2524 : 63) ที่ว่าเมื่อเด็กได้ทำงานศิลปะและได้แสดงออก นอกจากจะได้ลดความคับข้องใจ ที่มีอยู่ยังเป็นการระบายอารมณ์ลดความเก็บกดได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 สภาพที่ควรจะเป็น ตามลักษณะเนื้อหาวิชาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา สรุปได้ดังนี้

เนื้อหาบทที่ 1 พิจารณาความดีสูงสุดพบว่าควรมีหัวข้อ เรื่องต่าง ๆ ไว้ตามเดิม แต่เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับสีให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และลดเรื่องภาพฝาผนัง และพัฒนาเรื่องภาพคนให้มากขึ้น แสดงว่าเนื้อหาใหม่ที่ดีหนึ่งนั้น ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เรื่องทุกอย่างที่กำหนดไว้และควรเพิ่มเกี่ยวกับเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสีให้กว้างขวางอาจเป็นเพราะสีเป็นวัสดุของการเรียนการสอน ที่ควรให้ความสนใจอย่างพอเพียงและถูกต้อง เพราะวัสดุที่ดีย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ตรงกับบทความของ วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 109)

ที่กล่าวว่า การฝึกปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา นอกจากต้องมีความพร้อมในตัวบุคคลแล้วยังต้องมีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นสื่อในการแสดงออก และพร้อมด้วยสื่อการสอน เพราะสื่อการสอนที่ดีเป็นสิ่งที่จะช่วยความรู้ความเข้าใจและกระตุ้นให้การแสดงออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และควรลัดเกี่ยวกับเรื่องภาพผ่านจึงอาจเป็นเพราะว่าเนื้อหานั้นยากเกินกว่าผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อินโลว์ (Inlow.

1963 : 157 - 159) และกอส สวัสดิพิพนิชย์ (กอส สวัสดิพิพนิชย์ 2507 : 32 - 36) ที่ว่าเนื้อหาวิชานั้นต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และผู้เชี่ยวชาญของการให้พัฒนาเรื่องภาพคนอาจเป็นเพราะเนื้อหาไม่มีความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ สมิต เคราส์ และแอทกินสัน (Smith, Krouse and Atkinson. 1969 : 652 - 653) ที่กล่าวถึงเกณฑ์การวิเคราะห์แบบเรียนประเภทหนึ่งคือต้องมีความทันสมัย

เนื้อหาบทที่ 2 พิจารณาความถี่สูงสุดพบว่าควรมีหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ไว้ตามเดิม เรื่องที่ควรเพิ่มและควรพัฒนา มีค่อนข้างน้อยแสดงว่าเนื้อหาที่กำหนดก็เพียงพอแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาที่เน้นตรงตามหลักสูตร และถูกต้องเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สิริวัตร ชวงโชติ และอรรสา งามวี ปุกหุท (สิริวัตร ชวงโชติ และอรรสา งามวี ปุกหุท 2512 : 4 - 6) ที่กล่าวถึงแบบเรียนที่ควรมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตร มีความถูกต้องเพียงตรงให้ความรู้ความสันทัดเนื้อหา เนื้อหานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เนื้อหาบทที่ 3 พิจารณาความถี่สูงสุดพบว่าควรมีหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ไว้ตามเดิม ส่วนเรื่องที่ควรเพิ่มและควรพัฒนามีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่กำหนดไว้เหมาะสมดีแล้ว ซึ่งตรงกับบทความของ โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร 2521 : 24) ที่เกี่ยวกับการประเมินค่าหนังสือที่ขึ้น ประการหนึ่งคือหนังสือเรียนมีส่วนประกอบที่เหมาะสมและเน้นคุณค่าของเนื้อหาและกิจกรรม

เนื้อหาบทที่ 4 พิจารณาความถี่สูงสุดพบว่าควรมีหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ไว้ตามเดิม เมื่อเรื่องที่ควรเพิ่มและควรพัฒนามีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาที่ขึ้นก็เพียงพอแล้ว ซึ่งตรง

งานวิจัยของ วิรุณ ทั้งเจริญ (วิรุณ ทั้งเจริญ 2527 : 168 - 169) ที่ไค้เคราะห์
แบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102 ทางด้านเนื้อหาว่าเป็นแบบเรียนที่ให้ความรู้และ
ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะไม่มาก

เนื้อหาบทที่ 5 พิจารณาความถี่สูงสุดพบว่าควรมีหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ไว้ตามเดิม เรื่องที่
ควรเพิ่มและควรพัฒนามีค่อนข้างน้อยแสดงว่าเนื้อหาที่ใช้นั้นก็เพียงพอแล้ว ซึ่งตรงกับเกณฑ์ประเมิน
คุณค่าหนังสือของ ฮอร์น (Horn. 1970 : 71) ประการหนึ่งคือต้องมีความเหมาะสมและ
เข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 ในสภาพที่เป็นอยู่นั้นส่วนมากอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ข้อที่มีความสอดคล้อง
อยู่ในเกณฑ์มากคือ ข้อ 1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิดศิลปนิสัยที่กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการ
กระทำ ข้อ 1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสวยรักงาม ข้อ 3.1 เนื้อหาวิชาที่ให้ความรู้
ที่สามารถนำไปดัดแปลงเหมาะสมกับชีวิตประจำวันได้ ข้อ 3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนดให้ผู้เรียน
สามารถใช้วิจารณ์งานในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ได้ตามความเหมาะสม ข้อ 4.3 เนื้อหาวิชา
ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก ข้อ 5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือก
ปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ข้อ 5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้
ค้นคว้าทดลอง ข้อ 6.3 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ข้อ 7.2 เนื้อหา
วิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในงานอาชีพประจำวันได้ ข้อ 8.1 เนื้อหา
วิชาส่งเสริมให้ปฏิบัติงานศิลปะเพื่อผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ ข้อ 8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิด
เจตคติที่ดีต่อการแสดงออกทางศิลปะ และข้อ 8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ
และมุ่งพัฒนาในค่านิยม จิตใจ ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาของแบบเรียน
ทัศนศิลป์ศึกษานั้นพบว่าเนื้อหาต่าง ๆ ควรคงไว้และควรพัฒนาในบางเรื่อง ควรลดและเพิ่มใน
บางเรื่องตามรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วในอภิปรายผล ดังนั้นจึงขอเสนอแนะว่า

1. ในการพัฒนาแบบเรียน ควรเน้นให้นิเทศออกคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพอใจและยอมรับ ให้เป็นคนรักความสะอาด ใฝ่แสดงออกตามความสามารถและตามทักษะของตน มีการตั้งใจให้เกิดการศึกษา ค้นคว้า ให้ความรู้หลักเกณฑ์ปรากฏเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ มีความมั่นใจในตนเอง กล้าที่จะแสดงออก เสริมสร้างนิสัย รวบรวมข้อสงสัยของตนเอง เห็นคุณค่า การเรียนรู้ ความสำคัญของวัฒนธรรม เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เห็นความสำคัญของ ศิลปะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และส่งเสริมให้นำความรู้ไปพัฒนาหรือประกอบอาชีพได้

2. แนวโน้มในการพัฒนาแบบเรียนควรปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ในแบบที่ 1 ควรเพิ่มเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสี ควรลดเรื่องภาพฝาผนัง และควรพัฒนาเรื่องภาพคน ส่วนในแบบอื่น ๆ นั้นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าทุกเรื่องมีความเหมาะสม ควรคงไว้ทุกเรื่องและ ไม่ควรลดเรื่องใด

3. ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายในส่วนที่มีความ สอดคล้องปานกลางให้มากขึ้น หัวหน้าวิชาศิลปศึกษา ศึกษาวิเคราะห์วิชาศิลปศึกษา ฯลฯ ควร มีบทบาทในการช่วยเหลือเพื่อนำให้ครูผู้สอนได้สอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ได้รับการพัฒนาแบบเรียนทัศนศิลปศึกษาให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการทำวิจัยเรื่องต่อไปนี้

1. ควรศึกษาแนวโน้มของการคัดเลือกเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเรียน ทัศนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า

2. ควรศึกษาความสอดคล้องของความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาแบบเรียนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้สอนและผู้เรียนในการใช้แบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา

ศ 101 ศ 102

4. ควรศึกษาหาเกณฑ์ทางโครงสร้างและเกณฑ์การเลือกเนื้อหาตามบรรจุในแบบเรียน
ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

מזחן ארנן

บรรณานุกรม

- ก้อ สวัสดิพานิช "หนังสือแบบเรียนของเด็ก" ศูนย์ศึกษา 3 : 32 - 36 มีนาคม 2507
- กลั่น คงเหมือนเพชร วิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยจากภาษาพิจารณา เล่ม 1 ในด้าน
ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2524 कैาโครงการปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528, 71 หน้า อักสำเนา
- เกษม บุญออน "เดลฟายเทคนิค (Delphi Technique) กับการบริหาร"
ศึกษาศาสตร์ 11(1 - 2) ตุลาคม 2525 - มีนาคม 2526 อักสำเนา
- โกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน
โอเคียนสโตร์ 2521, 128 หน้า
- โกวิท ประวาลพดุม "แนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและวิเคราะห์
แบบเรียน" การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน กองวิจัยการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ 2525, 364 หน้า
- จินตนา ไบกาฐยี่ หนังสือเรียนที่ไม่ใช่แบบเรียน ประชาศึกษา 28(8) มีนาคม 2520
- จำนง พรายแย้มแซ คู่มือวิชาการศึกษา เทคนิค และวิธีสอนวิทยาศาสตร์ สหบัณฑิต
2514, 214 หน้า
- ชลอ พงษ์สามารถ ศิลปะสำหรับครูมัธยม ภาควิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
2526, 151 หน้า
- ชาญกิจ ชอบทำกิจ "การผลิตหนังสือและสิ่งพิมพ์" ใน วิชา 11 : 60 - 62
มีนาคม 2530

บัวเรศ คำทอง "ประสบการณ์บางอย่างเกี่ยวกับการแต่งแบบเรียนวิทยาศาสตร์"

ประมวลความรู้เกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย

2499, 256 หน้า

ประสิทธิ์ บุญคุ้ม เทคนิคการสอนทัศนศิลป์ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หน่วยศึกษานิเทศก์

เขตการศึกษา 11 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2529, 206 หน้า

ประเทือง เพ็ชรรัตน์ "เทคนิคเคลฟาย" ใน การวิจัยเพื่อการพัฒนา 3 : 38 - 43,

1987

ประภาศรี สีหอำไพ วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา วัฒนาพานิช 2524, 391 หน้า

ประยูร ศรีประสาธน์ "เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย" ใน การศึกษาแห่งชาติ

14 : 49 - 60 เมษายน - พฤษภาคม 2523

ประวิทย์ จำปาทอง ศึกษาศิลปะ มงคลการพิมพ์ 2509, 134 หน้า

ประสาร มาลาตุล ณ อุษยา "การประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช

2524 : กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้" ใน วิธีวิทยาการวิจัย 1 : 34 - 46

พฤษภาคม - สิงหาคม 2529

พรพรรณ เลหาศิรินาถ ศิลปนิยม มหาวิทยาลัยรามคำแหง ม.ป.ป.

พินิจ ภาวังกระรัต "ศิลปะศึกษาย่อมมีคุณค่าต่อการเรียนของเด็ก" ใน เรื่องน่ารู้ใน

วงการศึกษ พิมพ์พิศส่วนกุศลแก่น นายช่วย แสงสุชาติ 7 มกราคม 2513

กรมสามัญศึกษา 2513, 174 หน้า

เพชรินทร์ วรรณารักษ์ แก่นร่วมของพุทธธรรม คริสตธรรม และอิสลามิกธรรม ต่อ

การจัดการศึกษาค้นจริยธรรม ในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน

ทศวรรษหน้า วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2528, 277 หน้า

อัครสำเนา

เพ็ญศิริ ภักดิ์อุทธรณ์ การศึกษาแบบเรียนภาษาไทย (ประถม - มัธยม) ภาควิชา
ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม 2524,
195 หน้า

เลิศ อานันท์นะ "ครูจะสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ได้อย่างไร" ศิลปะในโรงเรียน
กราฟิกอาร์ต 2523

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช ความคิดเห็นของนักวิชาการและผู้ใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการปรับ
แผนการสอนวิชาศิลปะศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525,
149 หน้า อิศำเนา

วิชัย วงษ์ใหญ่ "การสอนศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่" นิตยสารการภาพเขียน
เด็กไทยทั่วประเทศ หน้า 8 สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน 2520

_____ ศิลปะเบื้องต้น คณะวิชาการศึกษาวิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร 2515

_____ พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิตินใหม่ ชเนศวรการพิมพ์ 2525, 246 หน้า

_____ "ศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต" ใน การวิจัยทางการศึกษา

16 : 20 มกราคม - มีนาคม 2529

วิชาการ, กรม กองวิจัยทางการศึกษา "สรุปผลการสำรวจการใช้หนังสือเรียน ครั้งที่ 2"
ใน การวิจัยทางการศึกษา 10 : 83 กันยายน 2523

_____ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร ประชุมปฏิบัติการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขหลักสูตร
ศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2530

_____ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร รายงานการวิจัยสภาพการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 2526

_____ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ
ประมวลผลการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 2529

วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ "ความหมายของศิลปในการศึกษา" ศิลปวิจารณ์ หน้า 7 - 9
มณฑลการพิมพ์ 2504

- วิรุณ ตั้งเจริญ "การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา" ศิลปศึกษา วิทยาลัย 2526
 _____ รายงานการวิจัยเรื่องวิวัฒนาการศิลปศึกษาและสุนทรีภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน
 2527, 240 หน้า
- _____ "เด็กและศิลปะ" การแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทยครั้งที่ 2 หน้า 61 - 63
 ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย 2524
- วิรุณ ตั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อำ "ศิลปะเป็นการเรียนทางความคิดสร้างสรรค์"
ศิลปะประถมศึกษา หน้า 7 สารศึกษการพิมพ์ 2515
- ศิลปชัย ชื่นประเสริฐ "เด็กกับความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ" การแสดงศิลปะเด็กแห่ง
ประเทศไทย ครั้งที่ 2 หน้า 58 ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย 2524
- ศึกษาธิการ, กระทรวง คู่มือการสอนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 กรุงเทพฯ 2521,
 130 หน้า
- _____ หนังสือเรียนวิชาศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 กรุงเทพฯ 2521, 90 หน้า
- _____ คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 419/2522 เรื่อง ให้ใช้แนวปฏิบัติ
เกี่ยวกับการใช้และควบคุมการใช้หนังสือสำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษา 2522, 5 หน้า อิศำเนา
- _____ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 จงเจริญการพิมพ์ 2524,
 252 หน้า
- สุธรรม จันทร์หอม "เคลฟายเทคนิค" พวงแสง 7 : 13 - 19 มกราคม 2528
- สุนทร โคตรบรรเทา "ความสำคัญของการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก" ใน ศึกษาศาสตร์
 หน้า 2, 2529
- สุบิน ปิ่นขยัน "สรุปการบรรยายเรื่องการปรับปรุงหลักสูตรอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับ
 สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน" ใน อุดมศึกษา หน้า 3 - 7 เอกสาร
 เผยแพร่ของทบวงมหาวิทยาลัย 2530
- สมบูรณ์ คันยะ การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอน
ของครูประจำการระดับประถมศึกษา ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2524, 325 หน้า อิศำเนา

สิรินทร์ ช่างโชติ และอรสา อุมาริปลูก แนวทางการพิจารณาแบบเรียน เอกสาร
การสัมมนาเพื่อส่งเสริมการขาย ณ ห้องสมุดฝ่ายวิชาการ ไทยวัฒนาพานิช

2512, 28 หน้า อักสำเนา

สลวย โรจนสโรช "คำสารภาพของนักเขียน" ใน จันทร์เกษม หน้า 35

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ 2530

สามัญศึกษา, กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 12 รายงานการวิจัยศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 วิชาภาษาไทย
(ท. 101) ในเขตการศึกษา 12 2523

สุภา มาลาตุล ณ อยู่ชยา, คุณหญิง "เด็กกับศิลปกรรม" การแสดงศิลปะเด็กแห่ง
ประเทศไทยครั้งที่ 2 หน้า 51 - 52 ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย 2524

สมนึก ศรีโชติ การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
2528, ถ่ายเอกสาร

หทัย คันหยง "แนวทางสร้างสื่อพิมพ์ประเภทคำรา" ใน ลานข่อย หน้า 32 - 33

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง 2529

อารี สุทธิพันธ์ "เรียนศิลปะทำไม" การแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทยครั้งที่ 2
หน้า 57 ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย 2524

_____ ศิลปนิยม สำนักพิมพ์กระซิบสา 2528

_____ ศิลปะกับมนุษย์ ไทยวัฒนาพานิช 2519

เอกวิทย์ ณ ถลาง และชนานันต์ จอมมณี "คุณค่าศิลปะทางการศึกษา" การแสดง
ศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 หน้า 48 - 49 ชมรมศิลปกรรมแห่งประเทศไทย
2524

อำนาจ เย็นสบาย "ครูคือ ผู้สร้างสรรค์" โลกศิลปะ โดย วลีลา อินสอนลา

(นามแฝง) หน้า 7 คณะกรรมการการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งประเทศไทย 2523

อำนาจ เย็นสบาย "การที่มีเกียรติของครูสอนศิลปะ" ทัศนะวิจารณ์ กรมฝึกหัดครู
ม.ป.ป.

Clement, John Addison, Manual for Analyzing and Selecting Textbooks.
The Gassard Press, Champaign, Illinois, 1942. 119 p.

Douglass, Harl Roy, The High School Curriculum. 2nd, ed., Ronald
Press, New York, 1956. 582 p.

Faherty, J.G. "A Value Assessment of the Long Term Future by
Selected Group in a School District Using the Focus Delphi
Technique," Dissertation Abstracts. 36 : 1206 - A, September,
1975.

Terster, H.V. "Criteria for Excellence : A Content Analysis of
Evaluation Reports by a Regional Accreditation Association,"
Dissertation Abstracts. 36 : 6149 - 6150 A, May, 1972.

Friedl, Alfred E., Teaching Science to Children. Random House,
N.Y., 1972. 337 pp.

Hall, A.R. and Will S. Deloach, "The Treatment of Ionization in
General Chemistry Textbooks," Science Education. 39(4) :
314 - 322 October, 1955.

Heiss, Elwood and others, Modern Science Teaching. The MacMillan
Company, New York, 1950. 462 pp.

Horn, M.V. Give Children wings : A Manual on How to Write for
Children. New York, Committee on World Literacy and Christian
Literature, 1970. 109 p.

Inlow, Gail M., Maturity in High School Teaching. Prentice Hall,
Inc., New Jersey, U.S.A. 1963. 467 pp.

Kohtbantau, S. "Adult Education in Thailand : A Need Assessment,"
A Ph.D. Dissertation. University of Oregon, 1978. 175 p.

Maxwell, C.R. The Selection of Textbooks. pp. 10 - 12, Houghton
Mifflin Company, New York, 1951.

Nadeau, G.A. Outdoor Education as Seen Through a Delphi Survey of
Selected Groups of Experts in the Province of Quebec Canada,
U.S.A., and Overseas and Implication for the Outdoor Education
Curriculum at Laval University, Quebec," Dissertation Abstracts.
37 : 5589 - A, March, 1977.

Peterson, Elmor "Aspect of Readability in Social Studies,"
Bureau of Publication Teacher. College, Columbia University,
New York, 1964.

Romey, William D., Inquiry Techniques for Teaching Science.
Prentice Hall, New Jersey, 1968. 342 pp.

Shores, Louis, Instructional - Materials. The Ronald Press
Company, New York, 1960. 408 pp.

Smith, Edward W, Standley W. Krouse, Jr. and Mark M. Atkinson,
"Textbook Selection," in The Educator's Encyclopedia. 7th. ed.,
1969. 790 pp.

Snell, C.R. "Community - Based Goals of Education by the Use of
the Delphi Technique," Dissertation Abstracts. 35 : 2612 -
2613 - A, November, 1974.

Teller, R.R. "Forecasting the Role of the Superintendent by
the Delphi Method," Dissertation Abstracts. 35 : 2554 - A,
November, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การอธิบายจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาและการตั้งเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือ
สรุปคำอธิบายจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้วิจัยนำเสนอ

จุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	คำอธิบายจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์ วิเคราะห์หนังสือ
1. เพื่อให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์เพื่อพัฒนา ศิลปนิสัยของตนเอง	หมายถึง 1.1 สามารถนำความรู้ที่ ได้รับไปใช้อย่างมี ประสิทธิภาพและแสดงออก ได้อย่างเต็มที่ 1.2 สามารถพัฒนาทาง ด้านอารมณ์ 1.3 เกิดการพัฒนาทางด้าน ร่างกาย 1.4 เกิดการแสดงออก อย่างเสรี ทั้งด้าน ความรู้สึกและความคิด	1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิด ศิลปนิสัยที่กล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำ 1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ผู้เรียนเกิดความ ประทับใจและเฝ้ารอ 1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนรักสวย รักงาม 1.4 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็น คนรักความสะอาด
2. เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทาง ศิลปะ	หมายถึง 2.1 สามารถค้นพบความ ต้องการและความสนใจ ของตน 2.2 ใฝ่ฝึกทักษะได้ตาม ความสามารถของตนเอง	2.1 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก ตามความสามารถของตน 2.2 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนแสดงออก ตามทักษะของตน

จุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	คำอธิบายจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์ วิเคราะห์หนังสือ
	2.3 สนใจแสวงหาความรู้ อย่างสม่ำเสมอ 2.4 ให้เกิดความสนใจ แสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง 2.5 สามารถแสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ	2.3 เนื้อหาวิชาได้ปูพื้นฐาน ความรู้และมีการสนใจ ให้มีการศึกษาค้นคว้า ต่อไป
3. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเห็นคุณค่า ของศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	หมายถึง 3.1 สามารถใช้ความรู้ที่เกิดขึ้น ในกิจกรรมงานของตนได้ เป็นอย่างดี 3.2 สามารถใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับอย่างถูกต้อง เหมาะสม 3.3 เกิดความรู้และเข้าใจ คุณค่าของความงาม	3.1 เนื้อหาวิชาได้ให้ความรู้ ที่สามารถนำไปคิดแปลง เหมาะสมกับชีวิต ประจำวันได้ 3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนด ผู้เรียนสามารถใช้ วิจารณ์งานในการเลือก วัสดุอุปกรณ์ได้ตาม ความเหมาะสม 3.3 เนื้อหาวิชาให้ความรู้ และหลักเกณฑ์ทาง ศิลปศึกษาให้ปรากฏ เป็นรูปธรรม

จุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	คำอธิบายจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์ วิเคราะห์หนังสือ
4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝังความประณีต ละเอียดอ่อน และมี รสนิยม ในการเลือกสรร ที่จะนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและ สังคม	หมายถึง 4.1 มีความสามารถที่จะเลือก สรรสิ่งต่าง ๆ ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสม 4.2 ความสามารถในการ พิจารณาเลือก แนวทางที่เหมาะสม 4.3 ศิลปะช่วยชักเกลาจิตใจ ทำให้จิตใจอ่อนโยน ไม่แข็งกระด้าง 4.4 มีความสนใจแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง 4.5 ความสามารถในการ พัฒนาทางค่าน อารมณ์จิตใจและ ร่างกาย	4.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นคนมี เหตุผลและยอมรับ ความคิดเห็นต่าง ๆ 4.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้เป็นคนมีความมั่นใจ ในตนเอง 4.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความกล้า ที่จะแสดงออก 4.4 เนื้อหาวิชาช่วย เสริมสร้างรสนิยม
5. ส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจาก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญใน กิจกรรมรวมของหมู่คณะ	หมายถึง 5.1 ให้เกิดความสนใจแสวงหา ความสามารถได้ด้วย ตนเอง	5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติ กิจกรรมที่ก่อให้เกิด ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

จุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	คำอธิบายจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์ วิเคราะห์หนังสือ
	5.2 มีความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า 5.3 สนใจร่วมมือทั้งกิจกรรม ของตนเองและกิจกรรม ส่วนรวม 5.4 มีความต้องการศึกษาและ ค้นคว้าอยู่เสมอ	5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลอง 5.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นและมีความรับผิดชอบ ต่อหมู่คณะ
6. เพื่อให้เกิดความนิยม ชมชื่นที่จะนำไปสู่ การอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย	หมายถึง 6.1 เกิดความซาบซึ้งในศิลปะ วัฒนธรรมไทย 6.2 เกิดความภาคภูมิใจใน มรดกของไทย 6.3 เกิดความหวงแหนและ ปกป้องศิลปวัฒนธรรมไม่ให้ เสื่อมสลาย 6.4 ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็น มรดกล้ำค่าสมควรอนุรักษ์ สืบทอดต่อไป	6.1 เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็น คุณค่าการเรียนรู้และ การอนุรักษ์ไว้ให้ คนรุ่นหลัง 6.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้เห็นถึงความสำคัญ ของวัฒนธรรมของตน ซึ่งอาจแตกต่างกับชาติอื่น 6.3 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็น ความเป็นเอกลักษณ์ ของชาติ

จุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	คำอธิบายจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์ วิเคราะห์หนังสือ
		6.4 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นว่า ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิดการศึกษาและค้นคว้า
7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอภิเษกหรือประกอบอาชีพสำหรับผู้ถนัดและสนใจ	หมายถึง 7.1 สามารถนำความรู้ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างดี 7.2 สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งวิชาต่าง ๆ ได้ 7.3 ให้เกิดความสนใจที่จะพัฒนาความรู้อยู่เสมอ	7.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ประสบการณ์ไปพัฒนาหรือประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ 7.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในงานอภิเษกประจำวันได้

จุดมุ่งหมายตาม หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	คำอธิบายจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์ วิเคราะห์หนังสือ
8. เพื่อให้เกิดผลใน การผ่อนคลายจิตใจ และอารมณ์	หมายถึง 8.1 สามารถใช้ความรู้ให้เกิด ความสุขความเพลิดเพลิน ทางอารมณ์ 8.2 สามารถใช้ความรู้ให้ เกิดผลต่อการประกอบ อาชีพ 8.3 ให้เกิดความรู้สึกละ ยอมรับในคุณค่าของ ศิลปศึกษา	8.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อผ่อนคลายจิตใจ และอารมณ์ 8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิด เจตคติที่ดีต่อการ แสดงออกทางศิลปะ 8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ และมุ่งพัฒนาในค่าน อารมณ์ จิตใจ

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามรอบที่ 1

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กุมภาพันธ์ 2531

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยและออกแบบสอบถาม

เรียน

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นางนพพร พงศ์จรรย์กุล เป็นนิสิตในระดับปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และจะทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านความสอดคล้องกับหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" จากแบบเรียนทัศนศึกษา ศ 101 ศ 102 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้เคลฟายเทคนิค

ในการวิจัยต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ประสบการณ์ ในสาขาศิลปศึกษาและหลักสูตรเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถ ตอบคำถามที่เกี่ยวข้อง จึงใคร่เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญออกแบบสอบถาม พร้อมกันนี้ ข้าพเจ้าได้ส่งแบบสอบถามมา เพื่อท่านได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งคำตอบของท่านจะเป็น ประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพแบบเรียนทัศนศึกษา ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง การวิจัยโดยใช้เทคนิคแบบเคลฟายนี้ ข้าพเจ้าอาจขอความร่วมมือจาก ท่าน ในการออกแบบสอบถามถึงสองหรือสามรอบ จึงหวังว่าคงได้รับความร่วมมือ ข้าพเจ้ารับรองว่าข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามนี้จะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อท่าน แต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นางนพพร พงศ์จรรย์กุล)

นิสิตปริญญาโท เอกศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษา กับ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

วิธีตอบสภาพที่เป็นอยู่

- โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "สภาพที่เป็นอยู่" ตามช่องหมายเลข
1, 2, 3, 4, หรือ 5 (เพียงช่องเดียว) ตัวเลข 1 - 5 มีความหมาย ดังนี้
- 1 หมายความว่า น้อยที่สุด
 - 2 หมายความว่า น้อย
 - 3 หมายความว่า ปานกลาง
 - 4 หมายความว่า มาก
 - 5 หมายความว่า มากที่สุด

ตัวอย่าง

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่				
		1	2	3	4	5
1. เพื่อให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์เพื่อพัฒนา ศิลปนิสัยของตนเอง	1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิด ศิลปนิสัยที่กล้าแสดงออก				✓	
	1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ผู้เรียนเกิดความปรารถนา			✓		

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่				
		1	2	3	4	5
1. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปินิสัยของตนเอง	1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิด ศิลปินิสัยที่กล้าแสดง ออกทั้งความคิดและ การกระทำ 1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ผู้เรียนเกิดความคิด ละเอียดอ่อน 1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนรักสวย รักงาม 1.4 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นคนรัก ความสะอาด					
2. เพื่อสำรวจความถนัดและ ความสนใจทางศิลปะ	2.1 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดง ออกตามความสามารถ ของตน 2.2 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนแสดงออก ตามทักษะของตน					

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่				
		1	2	3	4	5
	2.3 เนื้อหาวิชาได้ปูพื้นฐาน ความรู้และมีการตั้งใจ ให้มีการศึกษาค้นคว้า ต่อไป					
3. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ของศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	3.1 เนื้อหาวิชาได้ให้ ความรู้ที่สามารถนำไป คิดแปลงเหมาะสมกับ ชีวิตประจำวันได้ 3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนด ผู้เรียนสามารถใช้ วิจารณ์งานใน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ ได้ตามความเหมาะสม 3.3 เนื้อหาวิชาให้ความรู้ และหลักเกณฑ์ทาง ศิลปศึกษาให้ปรากฏ เป็นรูปธรรม					

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่				
		1	2	3	4	5
4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดย ปลูกฝังความประณีต ละเอียดอ่อน และมี รสนิยมในการเลือกสรรที่ จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม	4.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล และยอมรับความคิดเห็น ต่าง ๆ					
	4.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ เป็นคนมีความมั่นใจใน ตนเอง					
	4.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีความกล้าที่จะ แสดงออก					
	4.4 เนื้อหาวิชาช่วยเสริม สร้างรสนิยม					
5. ส่งเสริมการแสดงออกโดย การค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรม จาก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญใน กิจกรรมร่วมของหมู่คณะ	5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์					
	5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลอง					
	5.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น และมีความ รับผิดชอบต่อหมู่คณะ					

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่				
		1	2	3	4	5
6. เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่น ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย	6.1 เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็น คุณค่าการเรียนรู้และ การอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลัง 6.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เห็น ถึงความสำคัญของ วัฒนธรรมของคน ซึ่งอาจ แตกต่างกับชาติอื่น 6.3 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็น ความเป็นเอกลักษณ์ของ ชาติ 6.4 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นว่า ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมที่กระตุ้นให้ เกิดการศึกษาและค้นคว้า					
7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่ งานอดิเรกหรือ การประกอบอาชีพสำหรับ ผู้ถนัดและสนใจ	7.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์ไปพัฒนาหรือ ประกอบอาชีพได้ตาม ความถนัดและความสนใจ 7.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ในงานอดิเรก ประจำวันได้					

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่				
		1	2	3	4	5
8. เพื่อให้เกิดผลในการ ผ่อนคลาย จิตใจและ อารมณ์	8.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ปฏิบัติงานศิลปะเพื่อ ผ่อนคลายจิตใจและ อารมณ์ 8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิด เจตคติที่ดีต่อการแสดง ออกทางศิลปะ 8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ และมุ่งพัฒนาในค่าน อารมณ์, จิตใจ					

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็น
2) การขึ้น การแกะสลัก - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปั้น - การแกะสลัก - การสร้างงานปั้น - งานแกะสลัก - เครื่องมือและอุปกรณ์ - การแกะสลัก - การปั้น - การประกอบชิ้นส่วนรูปทรง - การทำแม่พิมพ์และการหล่อ - การแกะสลัก - การตกแต่งรูปปั้น รูปแกะสลัก	ควรจัดเพิ่มในเรื่อง..... ควรลดในเรื่อง..... ควรคงไว้ในเรื่อง..... ควรพัฒนาในเรื่อง.....
3) การพิมพ์ภาพ - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพิมพ์ภาพ - อุปกรณ์การพิมพ์ภาพ - การพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ธรรมชาติ - การพิมพ์จากวัสดุอื่น - การทำแม่พิมพ์และการพิมพ์ภาพ	ควรจัดเพิ่มในเรื่อง..... ควรลดในเรื่อง..... ควรคงไว้ในเรื่อง..... ควรพัฒนาในเรื่อง.....

บทที่	สภาพที่ควรจะเป็น
4) การสร้างสรรค์งานศิลปะ - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ การสร้างสรรค์งานศิลปะ - งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรง และรูปร่าง - งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับ พื้นผิว - งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับมวลและ ปริมาตร - งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับภาพ แสงและภาพทึบ - งานสร้างเกี่ยวกับภาพปะติด	ควรจัดเพิ่มในเรื่องใด..... ควรลดในเรื่องใด..... ควรคงไว้ในเรื่องใด..... ควรพัฒนาในเรื่องใด.....

บทที่	สถานที่ควรจะเป็น
5) ศิลปะพื้นฐาน - ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้าน - การเรียนรู้เรื่องศิลปะพื้นบ้าน - ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องใช้ - รูปแบบของเครื่องใช้พื้นบ้าน - ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องประดับ - ศิลปะพื้นบ้านที่เป็นเครื่องเล่น	ควรจัดเพิ่มในเรื่อง..... ควรลดในเรื่อง..... ควรพัฒนาในเรื่อง.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านตอบแบบสอบถาม กรุณาส่งแบบสอบถามคืนก่อนวันที่.....
 ตามที่อยู่ด้านหลัง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามรอบที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามรอบที่ 1

แบบสอบถามรอบที่ 2

"จิเคราะหความสอกลองระหวางเนื่อหาวิชาของแบบเรียนทัศนศิลปศีกษากับจุมนงหมายของหลักรัฐวิชาศิลปศีกษา ชั้นมัธยมศีกษาคอนทัน พุทธศักราช 2521"

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบสุดท้ายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงความสอกลองของแต่ละขอความ จากการตอบแบบสอบถามในรอบแรกของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยระบุคำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ และยังได้ระบุคะแนนการตอบของท่านในรอบที่ผ่านมา

คำมัธยฐานจะแสดงด้วยเครื่องหมายดอกจัน * สีดำ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จะแสดงด้วยเครื่องหมาย _____

คะแนนคำตอบของท่านจะแสดงด้วยเครื่องหมายดอกจัน * สีแดง

จุมนงหมายของการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

1. เพื่อให้โอกาสแก่ท่านได้ทราบผลการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ผ่านมา
แต่ละขอ

2. เพื่อให้โอกาสแก่ท่านได้ตรวจสอบคำตอบของตนเอง และเปลี่ยนการตัดสินใจในการตอบครั้งนี้ใหม่ได้ หากต้องการ

3. เพื่อให้โอกาสแก่ท่านที่จะยืนยัน การตัดสินใจอย่างแน่นอน และแสดงเหตุผลของการตอบในข้อที่เบี่ยงเบนไปจากกลุ่ม

โปรดทบทวนคำตอบของท่านในครั้งก่อน และท่านสามารถจะเปลี่ยนใจในการตอบใหม่ได้หากต้องการ หากมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในข้อใด กรุณาเขียนเครื่องหมายลงในตัวเลือกใหม่ และถ้าหากคำตอบของท่านในรอบนี้ข้อใดมิได้อยู่ในขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ กรุณาอธิบายเหตุผลสั้น ๆ ที่ท่านยังยืนยันคำตอบเดิม โปรดระลึกว่าผู้วิจัยขอคำตอบที่มีเหตุผลของท่าน เฉพาะ ข้อคำตอบของท่านที่อยู่นอกเขตพิสัยระหว่างควอไทล์เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม
รอบสุดท้ายนี้ และขอความกรุณาจัดส่งแบบสอบถามนี้กลับไปให้ผู้วิจัยโดยเร็ว ขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นวพร พงศ์อัจฉริยกุล)

ผู้วิจัย

ข้ออธิบายเพิ่มเติมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

- * สีดำ แทนความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ
- * สีแดง แทนความเห็นของท่านในรอบที่แล้วในข้อนั้น ๆ
- _____ แทนคำพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งเป็นช่วงของความสอคคล่อง
ในความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่าง

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	1	2	3	4	5	
เนื้อหาวิชาก่อให้เกิดศิลปนิสัยที่ดี แสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ				*		

จากตัวอย่างแสดงความเห็นของท่านเฉพาะข้อนี้เพียง เบนไปจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
คนอื่น ๆ ท่านจะเปลี่ยนใจเห็นคล้อยตามคนอื่น ๆ ก็ได้หากต้องการ ก็จงกาเครื่องหมาย
(✓) ลงในช่อง ที่มีสัญลักษณ์ นี้อยู่ แต่ถ้าหากว่าท่านยืนยันคงความเห็น
ไว้ ณ ที่เดิม หรือเปลี่ยนความเห็นไปช่องหมายเลขอื่นที่มีตรงกับความเห็นของกลุ่ม
กรุณาให้เหตุผลสั้น ๆ ไว้หลังข้อนั้น ๆ ด้วย ผู้วิจัยต้องการเหตุผลเฉพาะข้อที่เพียง เบน
ไปจากกลุ่มเท่านั้น

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
1. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศิลปนิสัยของตนเอง	1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิด ศิลปนิสัยที่ กล้าแสดงออกทั้ง ความคิดและ การกระทำ				*		
	1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ผู้เรียนเกิดความ ประณีตละเอียดอ่อน			*			
	1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนรักสวย รักงาม				*		
	1.4 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นคนรัก ความสะอาด			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
2. เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทาง ศิลปะ	2.1 เนื้อหาวิชาเสนอ รูปแบบที่ทำให้ ผู้เรียนได้แสดงออก ความสามารถ ของตน			*			
	2.2 เนื้อหาวิชาเสนอ รูปแบบที่ทำให้ ผู้เรียนแสดงออก ความทักษะของตน			*			
	2.3 เนื้อหาวิชาได้ปู พื้นฐานความรู้และ มีการสนใจให้มี การศึกษาคนควา ต่อไป			*			
3. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ของศิลปะกับชีวิต ประจำวัน	3.1 เนื้อหาวิชาได้ให้ ความรู้ที่สามารถนำ ไปคิดแปลงเหมาะสม กับชีวิตประจำวันได้				*		
	3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนด ผู้เรียนสามารถใช้ วิจารณ์ภายใน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ ได้ความเหมาะสม				*		

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
	3.3 เนื้อหาวิชาให้ความรู้ และ หลักเกณฑ์ทางศิลปศึกษาให้ ปรากฏเป็นรูปธรรม			*			
4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝังความ ประณีต สะอาดเรียบร้อย และมีรสนิยมใน การเลือกสรรที่จะ นำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม	4.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผลและ ยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ 4.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เป็น คนมีความมั่นใจในตนเอง 4.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีความกล้าที่จะ แสดงออก 4.4 เนื้อหาวิชาช่วยเสริมสร้าง รสนิยม			*			
5. ส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรม จากความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และเห็น ความสำคัญในกิจกรรม รวมของหมู่คณะ	5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนเลือกปฏิบัติกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ 5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลอง 5.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นและมีความรับผิดชอบ ต่อหมู่คณะ			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
6. เพื่อให้เกิดความนิยม ชมชื่นที่จะนำไปสู่ การอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย	6.1 เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็นคุณค่า การเรียนรู้และการอนุรักษ์ ไว้ให้คนรุ่นหลัง			*			
	6.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ เป็นถึงความสำคัญของ วัฒนธรรมของคน ซึ่งอาจ แตกต่างกับชาติอื่น			*			
	6.3 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็น ความเป็นเอกลักษณ์ของ ชาติ				*		
	6.4 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็น ว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมที่กระตุ้นให้เกิด การศึกษาและค้นคว้า			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่ งานอดิเรกหรือการประกอบ อาชีพสำหรับผู้ถนัดและสนใจ	7.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์ไปพัฒนา หรือประกอบอาชีพได้ ตามความถนัดและ ความสนใจ			*	└─┐		
	7.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถนำ ความรู้ไปประยุกต์ ในงานอดิเรก ประจำวันได้				└─┐ *		
8. เพื่อให้เกิดผลในการ ผ่อนคลายจิตใจ และ อารมณ์	8.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ปฏิบัติงานศิลปะ เพื่อผ่อนคลายจิตใจ และอารมณ์				└─┐ *		
	8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิด เจตคติที่ดีต่อการ แสดงออกทางศิลปะ				└─┐ *		
	8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ ผู้เรียนเกิดความ พึงพอใจและมุ่งพัฒนา ในด้านอารมณ์, จิตใจ				└─┐ *		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามรอบที่ 1

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1)			
1.1	4	4.17 - 3.08	1.09
1.2	3	3.89 - 2.80	1.09
1.3	4	4.29 - 3.03	1.26
1.4	3	3.93 - 2.39	1.54
2)			
2.1	3	3.99 - 2.94	1.04
2.2	3	3.97 - 2.77	1.20
2.3	3	3.97 - 2.77	1.20
3)			
3.1	4	4.25 - 2.78	1.47
3.2	4	4.14 - 2.90	1.24
3.3	3	3.97 - 2.83	1.14
4)			
4.1	3	4.02 - 2.66	1.37
4.2	3	4.03 - 2.79	1.23
4.3	4	4.25 - 2.78	1.47
4.4	3	3.75 - 2.83	0.92

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
5)			
5.1	4	4.37 - 2.75	1.62
5.2	4	4.36 - 2.55	1.81
5.3	3	4.02 - 2.66	1.37
6)			
6.1	3	3.96 - 2.61	1.34
6.2	3	4.32 - 2.82	1.50
6.3	4	4.25 - 2.86	1.39
6.4	3	4.03 - 2.85	1.17
7)			
7.1	3	3.99 - 3.37	0.59
7.2	4	4.36 - 2.97	1.39
8)			
8.1	4	3.64 - 3.37	0.27
8.2	4	4.27 - 3.21	1.06
8.3	4	4.29 - 3.08	1.21

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามรอบที่ 2

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
1. เพื่อให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์เพื่อพัฒนา ศิลปนิสัยของตนเอง	1.1 เนื้อหาวิชาก่อให้เกิด ศิลปนิสัยที่กล้าแสดง ออกทั้งความคิดและ การกระทำ				*		
	1.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ผู้เรียนเกิดความ ประทับใจและเฝ้ายกย่อง			*			
	1.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนรักสวย รักงาม				*		
	1.4 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นคนรัก ความสะอาด			*			
2. เพื่อสำรวจความถนัด และความสนใจทางศิลปะ	2.1 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดง ออกตามความสามารถ ของตน			*			
	2.2 เนื้อหาวิชาเสนอรูปแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนแสดงออก ตามทักษะของตน			*			
	2.3 เนื้อหาวิชาที่ได้ปูพื้นฐาน ความรู้และมีการตั้งใจให้ มีการศึกษาค้นคว้าต่อไป			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
3. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปกับชีวิตประจำวัน	3.1 เนื้อหาวิชาได้ให้ความรู้ที่สามารถนำไปคิดแปลงเหมาะสมกับชีวิตประจำวันได้				*		
	3.2 เนื้อหาวิชาที่กำหนดผู้เรียนสามารถใช้วิจารณ์ในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ได้ตามความเหมาะสม				*		
	3.3 เนื้อหาวิชาให้ความรู้และหลักเกณฑ์ทางศิลปศึกษาให้ปรากฏเป็นรูปธรรม			*			
4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยปลูกฝังความประณีตละเอียดอ่อน และมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	4.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผลและยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ			*			
	4.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้เป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
	4.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีความกล้าที่จะ แสดงออก				*		
	4.4 เนื้อหาวิชาช่วยเสริม สร้างรสนิยม			*			
5. ส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็น ความสำคัญในกิจกรรมรวม ของหมู่คณะ	5.1 เนื้อหาวิชาเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเลือกปฏิบัติ กิจกรรมที่ก่อให้เกิด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				*		
	5.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลอง				*		
	5.3 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น และมีความ รับผิดชอบต่อหมู่คณะ			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
6. เพื่อให้เกิดความนิยม ชมชื่นที่จะนำไปสู่ การอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย	6.1 เนื้อหาวิชาชี้ให้เห็น คุณค่าการเรียนรู้และ การอนุรักษ์ไว้ให้คน รุ่นหลัง			*			
	6.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริม ให้เห็นถึงความสำคัญ ของวัฒนธรรมของคน ซึ่งอาจแตกต่างกันกับ ชาติอื่น			*			
	6.3 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็น ความเป็นเอกลักษณ์ ของชาติ				*		
	6.4 เนื้อหาวิชาเน้นให้เห็นว่า ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมที่กระตุ้นให้ เกิดการศึกษาและค้นคว้า			*			
7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไป สู่งานอดิเรกหรือ การประกอบอาชีพ ผู้ถนัดและสนใจ	7.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนนำความรู้, ประสบการณ์ไปพัฒนา หรือประกอบอาชีพได้ ตามความถนัดและ ความสนใจ			*			

จุดมุ่งหมายตามหลักสูตร วิชาศิลปศึกษา	เกณฑ์	ระดับสภาพที่เป็นอยู่					เหตุผล
		1	2	3	4	5	
8. เพื่อให้เกิดผลในการ ผ่อนคลายจิตใจ และ อารมณ์	7.2 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ในงานอดิเรก ประจำวันได้				*		
	8.1 เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้ ปฏิบัติงานศิลปะเพื่อ ผ่อนคลายจิตใจและ อารมณ์				*		
	8.2 เนื้อหาวิชาทำให้เกิด เจตคติที่ดีต่อการ แสดงออกทางศิลปะ				*		
	8.3 เนื้อหาวิชาทำให้ ผู้เรียนเกิดความ พึงพอใจและมุ่งพัฒนา ในค่านิยม, จิตใจ				*		

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1.1	4	4.29 - 3.66	0.63
1.2	3	3.39 - 2.80	0.60
1.3	4	4.28 - 3.62	0.66
1.4	3	3.33 - 2.67	0.66
2.1	3	3.39 - 2.76	0.63
2.2	3	3.43 - 2.77	0.66
2.3	3	3.44 - 2.81	0.63
3.1	4	4.29 - 3.66	0.63
3.2	4	4.22 - 3.56	0.66
3.3	3	3.39 - 2.80	0.60
4.1	3	3.43 - 2.78	0.66
4.2	3	3.34 - 2.75	0.60
4.3	4	4.31 - 3.74	0.57
4.4	3	3.39 - 2.80	0.60
5.1	4	4.42 - 3.64	0.78
5.2	4	4.28 - 3.62	0.66
5.3	3	3.43 - 2.78	0.66
6.1	3	3.34 - 2.75	0.60
6.2	3	3.39 - 2.76	0.63
6.3	4	4.24 - 3.61	0.63
6.4	3	3.44 - 2.81	0.63

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ ๖ - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
7.1	3	3.34 - 2.75	0.60
7.2	4	4.26 - 3.57	0.69
8.1	4	4.30 - 3.70	0.60
8.2	4	4.26 - 3.69	0.57
8.3	4	4.24 - 3.61	0.36

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ครูผู้สอนทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101 ศ 102
 - 1.1 อาจารย์เฉลิมพล โป๊ะบุญชื่น
 - 1.2 อาจารย์จ่านง สืบสหากร
 - 1.3 อาจารย์เวียงศักดิ์ สุ่มะนันท
 - 1.4 อาจารย์อาแซ มะยุโสะ
 - 1.5 อาจารย์จิราภรณ์ ประพันธ์
2. หัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษา
 - 2.1 อาจารย์โชคชัย ทิษฐาอภิชัย
 - 2.2 อาจารย์สวาท บุญสนอง
 - 2.3 อาจารย์จุฬารักษ์ แยมโอบุ
 - 2.4 อาจารย์สมชัย พลรักษ์
 - 2.5 อาจารย์องอาจ งานสดี
3. ศึกษานิเทศก์วิชาศิลปศึกษา
 - 3.1 อาจารย์สนั่น หลอดแก้วทองแดง
 - 3.2 อาจารย์สุวรรณรัตน์ นาคภักดิ์
 - 3.3 อาจารย์ประวิทย์ จำปาทอง
 - 3.4 ร.ท.ประคิษฐ์ บุญคุ้ม
 - 3.5 อาจารย์วิโรจน์ เพียรเจริญ
4. คณะกรรมการวางแผนเรียนทัศนศิลป์ศึกษา และคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา
 - 4.1 ผศ.เลิศ อานันทนา
 - 4.2 อาจารย์สุนทร ลักดา
 - 4.3 อาจารย์สุชิน ปูลูกักษ์
 - 4.4 อาจารย์วิทย์ พินคินเงิน
 - 4.5 อาจารย์ธนาวัฒน์ จอมมณี

วิเคราะห์เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลป์ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ในแง่ความสัมพันธ์กับหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑

บทคัดย่อ
ของ
นางพร พงศ์อัจฉริยกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน ๒๕๓๑

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา
ของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา ศ 101 ศ 102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และศึกษาสภาพที่
ควรจะเป็นตามลักษณะเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบเรียนทัศนศิลปศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
รวมทั้งสิ้น 4 กลุ่ม คือ ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา หัวหน้าสายวิชาศิลปศึกษา
ศึกษานิเทศก์วิชาศิลปศึกษา คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา และคณะกรรมการ
แต่งแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา รวมทั้งสิ้น 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
เทคนิคเคลฟาย และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
มัชยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าความถี่

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. เนื้อหาของแบบเรียนทัศนศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
วิชาศิลปศึกษาทั้ง 8 ข้อ อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ เนื้อหาที่ก่อให้เกิดศิลปะที่กล้าแสดง
ออกทั้งความคิดและการกระทำ และการส่งเสริมให้รักสวยรักงาม ให้ความรู้ที่นำไปดัดแปลง
ได้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน ใช้วิจารณ์งานในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ได้ตามความเหมาะสม
เปิดโอกาสให้เลือกปฏิบัติกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ค้นคว้าทดลอง
เน้นให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในงานอดิเรก
ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานเพื่อผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อศิลปะเพื่อ
พัฒนาในค่านิยม จิตใจ ส่วนเนื้อหาค้นอื่น ๆ สอดคล้องกับหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์
ปานกลาง

2. สภาพที่ควรจะเป็นตามลักษณะของเนื้อหาวิชาทัศนศิลปศึกษา บทที่ 1
นั้นควรเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับสี ลวดเรื่องภาพถ่ายนิ่งและพัฒนาเรื่องภาพคน เรื่องอื่น ๆ
ควรคงไว้ ส่วนในบทที่ 2, 3, 4 และ 5 ควรคงไว้ทุกเรื่อง

ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบเรียนทัศนศิลปศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

A CONTENT ANALYSIS OF MATHAYOMSUKSA I VISUAL ART
TEXTBOOK IN RELEVANCE TO THE LOWER SECONDARY
ART EDUCATION CURRICULUM OF B.E. 2521

AN ABSTRACT

BY

NAVAPORN PONGACHARIYAKUL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1988

The purpose of this research was to analyze the congruence between the content of Mathayomsuksa I Visual Art Textbooks (Art 101, Art 102) and the objective of Art Education Curriculum for Lower Secondary Education B.E. 2521 and to investigate the Should be situations in accordance with the content of the Visual Art

The subjects used in this research are the 20 experts concerning with the use of Mathayomsukaa I. Visual Art Textbook and Visual Art Curriculum. The 20 experts were divided into four groups. Those were the teachers of Visual Art Education, Head of the Visual Art Division, Supervisor in Art Education and the Committee of curriculum development in Art Education together with the committee of Visual Art Education writer. The instrument used in this research was Delphi technique and open end Questionnaire. The statistics used in analyzing data was the mediaw, Interquartile range and frequency.

The research findings were as follows :

1. The content relevancy of the Visual Art Textbooks to the curriculum objectives was at the high level, which included :
building up the artistic habits of idea and action expression ;
promoting appreciation of beauty and affection ; providing knowledge for use in daily life ; using good judgement in material and equipment selection ; promoting free expression ; providing opportunity for creative activities ; promoting study and experiment ; emphasizing pational identity ; being able to apply knowledge in hobbies, and promoting work for enjoyment and recreation ; possessing positive attitudes towards arts and upgrading spirit and mentality.

2. In regard to suitability of the content the experts suggested in to increasing the content in chapter I on knowledge and understanding of colors decreasing the content in mural painting, improving the content in figure drawing. The rest of content in chapter one and all the content of chapter 2, 3, 4 and 5 were to be retained.

The research findings will be used effectively as guidelines for the Mathyomsuksu I. visual art text improvement.